

**ВЕСНА
АЦЕВСКА**

МАРТИНКИ

(ИЗБОР)

Акад. Катица Кулава

**ТИВКО ВКРСТУВАЊЕ НА СЕВОВИТЕ
ВО ПОЕЗИЈАТА НА ВЕСНА АЦЕВСКА**

- предговор кон изборот *Мартинки*, 2008 -

Весна Ацевска (Скопје, 1952) се вградува во современата македонска книжевност повеќекратно, првенствено како поет, потем како преведувач и препејувач, како автор на романи за млади и деца, како критичар, есеист и приредувач на книжевни избори, како уредник на списанија. Предмет на толкување на овој предговор е поетското творештво на Весна Ацевска. Тоа ги опфаќа сите нејзини досега објавени поетски книги во оригинал, на македонски јазик: *Карпа за скок*, 1991; *Подготовки за претстава*, 1985; *Котва за Ное*, 1994; *Неред во огледалото*, 1996 и *Кула во зборот*, 2005.

Изборот од поезијата на Весна Ацевска е сочинет од пет циклуси песни или препознаени поетски кругови во нејзиното творештво, во нејзиниот поетски курикулум: *Essentia cantus* (Кула во зборот и Збор и клуч); Млеч од непросирното (Неред во огледалото, Преслап, Мрак и прашања, Котва за Ное, Неовдешен предел), Митска лапавица (*Sui generis*, Песјакот на времето), Прагот на сигурноста (Зад просирноста, Нова земја), Поетска квинувачница (Однатре, Јазија, Моите кругови). Во овие кружни и заокружени целини се претставени веќе објавените песни на оваа македонска поетеса. Така, како херменевт на нејзината поезија, ќе се движам во просторот на веќе објавеното, навидум

познатото и прочитаното, подаден на повторно читање, како што впрочем е подведен и на еден вид повторно пишување, со оглед на новиот распоред на песните. Обновениот распоред, прераспоредувањето на честичките на поетскиот свет на Весна Ацевска се прикажува и како прераспоредување на востановената поетска слика на светот. Тоа е показ дека во реконституирањето на претставата/впечатокот за светот преку една поезија, освен што е битна песната како целина за себе, битен е и контекстот во којшто се сместува песната по однос на другите песни и во рамки на повеќеслојното, спирално компонирање на песните во помали и поголеми кругови, во склоп на обединувачкиот круг на книгата. Оној по којшто препознаваме една поетска книга како уметничка целина и кој се отвора спрема нови спирални обвивања со другите книги во бескрајната библиотека на човештвото, стварната и виртуелната. Оти ако една поезија е отворена за општење со другите книги, тогаш таа е отворена и за напишаните и за сè уште ненапишаните книги. Отворената Книга е совршено отворена. Таква ми се чини поетската книга на Весна Ацевска.

Можеби звучи малку наметливо да се започне едно толкување со лично воодушевување, но од искуство знам дека е препорачливо, во самиот почеток на толкувањето, на самиот премин од прекогнитивното (пред, пра-) разбирање на поезијата кон нејзиното артикулирано, когнитивно толкување, да се стартува со духовна и емотивна нерамнодушност. Чинот на подготовката за толкување, сфатен како *ритуализацијата на толкувањето*, е синкретично обележан чин, делумно ментален, делумно дијалошки, чинодејствен и театрален, затоа што треба да воспостави комуникација не само со една јазична материја туку со цел еден свет сотворен и претставен во поетски облик, па не може да биде никогаш само и сосема рационален, лишен од емоции. Ете, во таква, неатараксична и возбудена состојба на духот, ù пристапувам на поезијата на Весна Ацевска, поезија без чишто благородни и брусени камчиња мозаикот на македонската современа книжевност би бил непотполен, обележан од празнини.

Токму овие две асоцијации на естетизмот на поезијата на Весна Ацевска нè доближуваат до суштината на нејзиното поетско дело и на нејзиниот удел во македонската култура: благородноста и брусењето на поетското писмо на В. Ацевска. Овие две својства ги наоѓаме на

повеќе рамништа на нејзиното дело: на тематско рамниште, на коешто и најминијатурните, навидум дребни, маргинални, периферни ствари, нешта и предмети се прикажани низ оптиката на нивната скапоценост и битност, рафинираност, минуциозност и суптилност, промисленост и проб-раност, така што да можат да се отсјајуваат и да се прекршуваат во повеќе насоки, та да формираат привиди на умножени све-тови и значења, она што е сон на секоја поезија/уметност; на стилско рамниште, така што да се одразат на секој слој на говорот и на поетската форма (фонолошки, морфолошки, синтаксички, лексички, семантички); на функционално рамниште, така што да делуваат на повеќе книжевни, културни и општествени чинители, при конституирањето на свеста за книжевните вредности, при создавањето алатки за нивно препознавање и афирмирање, при нивното меморирање во колективната свест како неотуѓив дел од духовноста на еден народ, од амбиентот на едно поднебје или како што обично се вели, од *духот на едно време*. А знаеме дека овие рамништа се меѓусебно заемно испреплетени до нераздвојност: тематското со значенското, значенското со стилското, стилското со естетското, естетското со културното и сите помеѓу нив. Така се добива една конкретна поетска даденост, еден поетски идентитет којшто општи хармонично со престабилизираната структура на поетските доблести и која, штом еднаш се постигне/се оживее во дадена книжевна и културна констелација, се доживува како другото лице на поетичноста на еден опус.

Така, стигнавме до местото во нашиот оглед, на коешто сме должни да дадеме појаснување на неговиот наслов: *тивко вкрстување на световите во поезијата на Весна Ацевска*. Насловот е формула којашто ги кодира и ги декодира основните начела на поетското творештво на Весна Ацевска. Атрибутот *тивко* укажува дека еден поет е создаден без голема врева на критиката и на јавноста, во мигов е ирелевантно поради што е дојдено до таа тивкост, дали како последица на позиционирањето на самиот автор спрема критиката/општеството /јавноста или поради социо-културните, книжевнокритичките и другите лични констелации. Она што треба при тоа да се нагласи е дека во македонската современа книжевност барем неколку автори од врвно значење го перформираа и го заокружија (некои од нив) своето дело без голема ука-бука, со задоцнет одзив, ама по мое убедување, трајно. Овде ќе спомнам две

имиња, карактеристични за оваа ситуација на тивка инсталација: Чедо Јакимовски и Крсте Чачански, кои повеќе не се меѓу живите, но кои се врежани длабоко во македонската културна ризница, едниот во поетската, другиот во прозната. Некои ситуации се неизбежни, некои напосто се случиле и се неповратни, но врз некои би можеле да дејствуваме додека е време. Токму затоа и токму сега чувствувам дека е неопходно поезијата на Весна Ацевска да се прочита на начин кој ќе ја истакне недвосмислено нејзината книжевно-естетска и културална вредност и со тоа ќе даде прилог во нејзината посериозна критичка перцепција и рецепција, како и во нејзиното интегрирање во редот на поетите по коишто ќе се запомни нашево, македонско, време.

Во еден свој есеј, кога направив сублимирана споредбена интерпретација на македонското поетско женско писмо, имам кажано дека поезијата на Весна Ацевска се противи на традиционализираниот образец на женското писмо од крајот на 20 век. Тоа спротивставување го идентифицирав во фактот што во нејзината поезија отсуствува феминизиранит лиризам, професионализмот и интимизмот. Со оглед на моето сегашно толкувачко искуство, би можела да кажам дека најрепрезентативните примероци на македонското поетско женско писмо се всушност сите нетрадиционални, секое на свој начин, и дека можеби токму поезијата на македонските поетеси е парадигматично анти-традиционално поставена, споредена дури и со општиот (машки) корпус поезија од последните децении на 20 и првата од 21 век. Ни поезијата на Светлана Христова-Јоциќ, ни поезијата на Лилјана Дирјан не е традиционална, а да не зборувам за поезијата на Вера Чејковска, потоа на Лидија Димковска или на помладите, како Сенка Атанасова, на пр. Имам впечаток дека македонското женско писмо во еден период беше дури и авангардно во македонската книжевна констелација и дека во еден момент го фати чекорот на европската современа поезија и со тоа изврши значаен чин го прескокна историскиот јаз/дисконтинуитет наследен, од безброј социо-културни причини, од минатото, со што воспостави актуелен творечки дијалог со современата поезија, ослободен од фрустрациите на периферната продукција, на паланечкиот менталитет, врзани обично со т.н. мали јазици, народи и култури.

Со ова би сакала да го подвлечам следното убедување: прво, дека поезијата на Весна Ацевска е парадигматичен примерок на најдоброто во македонската поезија, и второ дека - дури и кога се

групира во редот на антитрадиционалистите и се поставува како една од повеќето, не се намалуваат нејзиното значење и нејзината вредност, напротив. Не постои моновалентен, едно-личен антитрадиционализам, туку поливалентен, разнолик. Една група авторки споделуваат неколку заеднички точки, но секоја од нив ја обележува поезијата со свој специфичен антитрадиционализам, со особена артикулација на нетрадиционалното. Токму таа особеност во артикулацијата на нетрадиционалното сфатена како семиотички и културален сооднос меѓу присуството и отсуството на поетскиот традиционализам е предмет на наш посебен интерес во овој предговор. Токму таа нетрадиционалистичност, сфатена како воопштена квалификација која има широк семантички потенцијал и тоа се дефинира во склоп на дадена книжевно-културна констелација, (јас) имам намера, во овој текст, да ја промислам конкретно, по однос на поетското творештво на Весна Ацевска, а со помош на аналитичките алатки на херменевтичката перцепција.

Како доминантни постапки на конституирање на песната и на нејзиниот свет на значења, би истакнала неколку постапки поврзани со неколку аспекти на идентитетот на песната: идентитетот на лирскиот субјект, на лирскиот простор-време, на лирскиот предмет на опејување и на лирскиот стил:

1. *Идентитетот на лирскиот субјект.* Во поезијата на Весна Ацевска се меморира низ игра, преку постапки на лирски илузионизам и дезилузионизам, преку постапки со коишто субјектот станува отсутен или присутен во песната, создавајќи семантички ритам на неизвесност, алудирајќи на кривокоста на постоењето и подвоеноста на значењето (и тука сум и не сум, и тоа е и не е тоа). Тоа е флуиден лирски субјект кој го конституира својот идентитет менувајќи се, користејќи различни граматички и егзистенцијални форми, пренебрегнувајќи ги границите на алтеритетот/другоста (наспроти истоста, својноста, ipseité), при што песната станува простор на семантички трансвестизам. Тој има статус на драмски отсутен субјект кој предизвикува илузија за миметичност, небаре во песната постои некој моќен лик кој дејствува, во некој необичен облик на монодрама, начин со којшто авторката не допушта песната да биде освоена од индиректноста на кажувањето (диегетичноста) или од наративноста

својствена за раскажувачкиот контекст, било во книжевноста или во колоквијалниот дискурс. Таквиот идентитет на лирскиот субјект ја прави лирската песна на В. Ацевска да биде перформанс на значењата, игра на двосмислените, биполарни, противречни, парадоксални и андрогинизирани. Привидот на поимската стабилност и уредност што го оставаат поетските искази во своето спокојно искажување, всушност, ги покажува, на заден план, значењата кои се во некакво панично бегство, семантичка дијаспора, откоренети, раздомени. Тоа создава впечаток за песната како семантички *азилиум* и за нејзиниот свет како нешто што престојува некаде надвор од овој свет, некаде на границите на умноста.

2. *Поетското време-простор или хронотопот во песната.* Во принцип, поезијата е карактеристична по способноста да го кодира мноштвото на световите, едновременоста, симултанизмот, синхроничноста, плурализмот на световите. Времето му е дадено на човештвото за да може да ја кодира отсутноста на вечноста, за да може да ја поднесе смртноста и дури да ја прифати како облик на онтолошка слобода. Времето го стекнува својот идентитет преку просторот. Историјата и територијата се нераздвојни, како што се нераздвојни животот и човекот. Нив можеме да ги толкуваме повеќе низ призмата на смртноста одошто на смртта. Многу нешта кои умираат, успеваат да опстанат во историјата токму со моќта да ја совладуваат, во секој нов простор-време, смртноста, забораваат. Затоа лирската поезија е облик на незаборав, облик на метафизичко постоење.

3. *Лирскиот предмет на опејување.* Предметот на интерес во поезијата на В. Ацевска се движи во широк распон, но секогаш фокусирано на есенцијата на нештата: а) автореференцијален интерес за творечката лабораторија, кој ја претвора песната во историја на повторувањата на творечкиот перформанс (не случајно беше го одбрала еднаш насловот на својот поетски избор од 1999 - *Подготовки за претстава*); б) перцепција на јазикот како основен медиум на песната, но и многу повеќе од тоа, како врска на поезијата со човекот, со народот, со цивилизацијата, со историјата, со меморијата, со играта; в) космосот на малите нешта и на дребните ствари на стварноста; г) метафизичкиот одек на историјата во свеста

на субјектот; д) симболизмот на древните палеоформи и артефакти; ѓ) интересот за митските, сумерските, хеленистичките, библиските, легендарните и исто-риските теми, собитија и ликови (Брут, Цицерон, Крале Марко). Поезијата на В. Ацевска ги актуелизира архаизираните светови и топоси (матријархални и патријархални), дијалогизирајќи со цивилизациските табуа, значи - промислувајќи ги токму чувствителните места на историјата.

4. *Лирскиот стил.* Песната на В. Ацевска се карактеризира со гномичко-есеистичка дикција. Таа ги ресемантизира не само семантичките и цивилизациските стереотипи туку и стилските клишеа, како облик на помнење на историските / идеологизираниите стереотипи. На генерички план, поезијата на В. Ацевска ги практикува формите на хибридизацијата на дискурсот, па често користи елементи на балада, на перформанс, на монолог. Во своето обраќање, таа го интегрира соговорникот во комуникацискиот контекст и создава илузија за лирски дијалог, веројатно како супституција на драмската ситуација на постоењето. Така стилот е тесно поврзан со семантиката на песната и може да се опише низ интертекстуалните обележја на текстот и умрежувања на асоцијациите, цитатите и алузиите. Песната се стилизира и со помош на версификациско-реторичките постапки на ритмичност, еуфоничност, параномастичност и хомонимност, на алегоричност и метафоричност што, исто така, претставува основа на поетската семантика, топол, внатрешен премин меѓу формата и значењето.

5. *Лирската слика на светот.* Поезијата на В. Ацевска е добар повод да се појаснат позициите на *поетската слика на свет*, затоа што токму по повод нејзината поезија е проблематизирана оваа книжевно-теориска, филозофска и антрополошка категорија. Во овој контекст, ќе се навратам на еден илустративен пример. Славица Србиновска (2007) укажува на средишното место што го зазема топосот на речта / јазикот во поезијата на Весна Ацевска, при што речта / зборот (изговорената реч) е сфатена како *одделен настан и суштествена реалност*, а не само како репрезентативна или миметичка (хајдегеровски сфатена) слика на светот. Таа со тоа го посматра *настанот* како *реалност*, односно реалноста како настан, значи динамично и дејствено, спротивставувајќи ги на *сликата на*

8

свет сфатена, во таквиот епистемолошки контекст, како нешто кое е пасивно, како последица на некое друго дејство, настан или стварност, надвор од нејзиниот феноменолошки простор на естетизиран ментален и јазичен конструкт. Поставени поларизирано и антиподно, како актив и пасив, настанот идентификуван како реалност, нормално е дека се јавува во улога на активен субјект, додека сликата на светот / реалноста ја презема улогата на пасивен предмет што го трпи дејството и кој е зависен од дејството на субјектот (настанот). Но, нештата во поезијата, како впрочем и во уметноста, не се толку едноставни колку што се чинат на прв поглед.

Најпрвин треба да се каже дека ниту во поезијата има настани и реалности какви што ги има во реалноста (историска, социјална), ниту настанот и реалноста можат сами по себе да се преобразат во поезија, а ниту пак поетската слика на светот (и воопшто книжевната, јазичната) се пасивен одек стигматизиран од стварноста. Речта сфатена дури и само како поетската слика на светот е, всушност, во најмала рака посматрана како парабола на една автентична и непрекината/бесконечна рекреација на слики на светот, а преку нив и како парабола на поетскиот свет кој е состав од особени прагми (собитија, а не реалистични настани). Поетските прагми се духовен хронотоп во којшто се вкрстуваат физичкиот и метафизичкиот свет, простор во којшто се релативизираат границите меѓу материјалноста на знакот/текстот и нематеријалноста на значењето, на менталната, емотивната и визионерската (профетска, мантичка, несвесна, интуитивна) слика на светот. Поетската слика на светот, впрочем, никогаш и не е само слика на реалниот свет, ни само отслик на реалноста. Таа е, секогаш, веќе свет, јазично сотворен, естетски обусловен и кодиран (ограничен/безграничен), силно дејствен во интерсубјективната комуникација, динамичен, менлив, влијателен и врз колективните свести и идентитети, суштествен семиотички остаток од една историска реалност која одминува, наспроти поетската слика која останува со својата неприкосновена вечна творственост. Така, поетската слика е событиее/прагма, таа е дејствена, но на начин речиси дијаметрално поразличен од оној што е својствен за историските настани и реалности. Таа е семантичко-стилски „настан“, премин од едно рамниште на перцепција на друго, од едно рамниште на искажување на друго. Поетската слика не е само слика на светот туку и свет за себе. Токму благодарение на таквата

конституција на поетската слика на светот, пошироко и на секоја книжевна, значи на секоја иманентно јазична слика на свет, човечката цивилизација е сложен склоп на оптики и визији, на етики, на естетики, на сензибилитети и на мемории.

Појдовната премиса на ова толкување, дека поезијата на Весна Ацевска е парадигматично нетрадиционална во рамките на македонската современа и најнова поезија, со тоа би можеле да сметаме дека е барем делумно оправдана и образложена. Нејзиниот нетрадиционализам (значи ја подвлекувам разликата меѓу него и антитрадиционализмот, кој не ретко знае да биде арогантен и без потребната творечка самосвест!) се огледа на сите планови на песната: тематски, семантички, стилски, реторички, по однос на нејзините базични интенции (авторската, текстуалната и интертекстуалната), а се надеваме ќе биде таква и по однос на дополнителната, но секогаш многу битна интенција, онаа на читателот, односно на читањето. А познато е дека Читањето е тесно поврзано со феноменот на разбирањето на световите, на вредностите меѓу луѓето, народите и државите. Во таа смисла, читателот е чинител на разбирањето, а преку него и на помирувањето на световите и на репрезентите на тие светови, било да се работи за индивидуални или за колективни претставници на различните светови.

Конечно, токму на читателот му преостанува да ја продолжи поетската игра и да го изведе до крај поетскиот перформанс, да придонесе овој свет на разлики, опозиции и конфликти да се доживува и да биде и свет на задоволства и уживања, било во текстот или во читањето, било во имагинацијата или во нивната рационализација, што е цел на секое толкување. А рационализацијата подразбира и препорачување на еден текст до читателите и до критиката токму како извор на естетски задоволства и на естетски вредности кои, пак, се веројатно најтрајните признаци на секоја култура. Верувам дека поезијата на Весна Ацевска е еден од тие трајни признаци на македонската култура од преминот на 20 кон 21 век.

Скопје, април 2008

БИБЛИОГРАФИЈА ЗА ПОЕЗИЈАТА НА ВЕСНА АЦЕВСКА:

- Апостолоска, Маја. 2006. Потврда на безграничните потенцијали на поезијата (за Весна Ацевска, *Кула во зборот*. 2005. Сигмапрес). Скопје: *Време*, 31 октомври 2005, 21.
- Апостолоска, Маја. 2007. Трагите од големата траума, во: Реставрирање на темелите (магопоетички промислувања) (19-21); Мотивирано соочување со лирскиот креативен чин. Кон стихозбирката *Кула во зборот* (2005. Сигмапрес) од Весна Ацевска (74-80). *Зад текстовите*. Скопје: Македонска реч.
- Бояджијевска, Майя. 2003. Македонската женска поезия във времето на преход. Антологија *Придавам си форма на копнежа. Женска поезия от времето на прехода в България, Македония и Сърбия*. София: Сонм, 47-49.
- Владова, Јадранка. 1997. Пресоздавање на светот. (1997. Весна Ацевска: *Неред во огледалото*. Скопје: Мисла). Скопје: *Нова Македонија*, 16 април 1997, 18.
- Владова, Јадранка. 1985. Големата претстава на Весна Ацевска. Скопје: *Современост*, бр. 10, 50-52.
- Даниловски, Јордан. 1986. Од дебитантските остварувања (1985). Куманово: *Беседа*, бр. 36/1, 62-64.
- Д-р Друговац, Миодраг. 1994. Клуч и брава. Весна Ацевска: *Котва за Ное*. Култура. Скопје: *Нова Македонија*, 27 јули 1994, 11.
- Dumitru, Ion M. 1995. Vesna Ațevska sau nuanța de pe lumea cealaltă a cuvântului. Vesna Ațevska: Causa sum. Selecție și postfață Dumitru M. Jon. Traducere de: Dumitru M. Jon și Carolina Ilica (79-80). București: Editura Orient - Occident; Editura Rx Libris, Editura Diogene.

- Капушевска-Дракулевска, Лидија. 2008? Женското писмо во македонската литература. Реферат прочитан на меѓународниот научен симпозиум *Развојот на македонската литература*, организиран од Институтот за македонска литература, 25-26.10.2006 во Скопје (зборникот со трудови од овој симпозиум е во печат).
- Клетников, Ефтим. 1991. Скок во херметичка песна (1991. Весна Ацевска: *Карпа за скок*, Скопје: Македонска книга.) Скопје: *Нова Македонија*, 6 август 1991, 9.
- Kletnikov, Eftim. 1999. L'Arhipel feminine de la poésie Macédonienne contemporaine. Предговор на *Sept voix de femmes* (Anthologie de poésie Macédonienne). Choix établi par Vlado Urošević. Traduit du macédonien par Harita Wybrands. Kultura / L'Esprit des Péninsules. Skopje, Macédonia / Paris, France.
- Котевска, Јасна. 2002. (Метонимиската) метафора и модерната (Кулавкова, Дирјан, Ацевска, Јоциќ) (147-150); Родовата неутралност во писмото (235-237). *Македонски женско писмо. Теорија, историја и опис*. Скопје: Македонска книга.
- Николовска, Искра. 1985. Нови песни. (Весна Ацевска: *Подготовки за претстава*, Македонска книга, Скопје, 1985.) Прилеп: *Стремеж* бр. 9, 972-973.
- Павлова, Ирена. Зрел поетски индивидуалитет (1994. В. Ацевска: *Котва за Ное*, Скопје: Култура). *Пулс*, 4 ноември 1994, 28.
- Пановски, Доне. Творечки пристап. (Весна Ацевска: *Подготовки за претстава*. Македонска книга - Скопје, 1985). Млад борец, 26 февруари 1986, 12.
- Ристовски, Гоце. Потфат - животно дело или древни обреди. (Весна Ацевска: *Балада за обредите* од книгата *Карпа за скок*, Македонска книга, 1991.) *Мојот автор, мојата книга*. Скопје: Штрк, 22-27.
- Србиновска, Славица. 2006. Во просторот на зборот. Херменевтиката на зборот во збирката *Кула во зборот* од Весна Ацевска. Прилеп: *Стремеж*, год. 52, бр. 1-2, 85-96.
- Тасевски - Етернијан, Јовица. 2000. Обликот на ентропијата. Кон песната *Пред Нередот*. (*Неред во огледалото*, Мисла, 1996) од

- Весна Ацевска. *Постојното, плимата*. Скопје: Макавеј, 119-122.
- Ќулавкова, К. 1992. Весна Ацевска: *Карпа за скок* (1991. Скопје: Македонска книга). Скопје: *Културен живот*, 3/92, 55-57.
- Ќулавкова, Катица. 1994. Реконструкција на суштината (за книгата *Котва за Ное* од Весна Ацевска). Скопје: *Нова Македонија*, Лик, 28 септември, 18.
- Ќулавкова, Катица. 1996. Поет на балади и парадокси. *Камен искушител*. Скопје: Мисла, 95-100. (1 изд. 1992). Поет на балади и парадокси (Весна Ацевска: *Карпа за скок*). Скопје: *Културен живот*, бр. 3, 55-57.
- Ќулавкова, Катица. 1996. Весна Ацевска: *Котва за Ное*. *Камен искушител*. Скопје: Мисла, 101-106.
- Ќулавкова, Катица. 1999. Извесно женско писмо: Различна поетска трага. Поговор кон поетскиот избор *Подготовки за претстава* од Весна Ацевска. Скопје: *Наше писмо*, бр. 24, година V, јануари-февруари 1999, 13-14.
- Qulavkova, Katica. 1999. Shkrim i sigurt femëror. Vesna Acevska: *Fjalë çelës*. (Përmbledhje poezish.) Shkup: Flaka, 5-16.
- Ќулавкова, Катица. 2000. Македонското женско писмо: од опозиција до конјункција (Светлана Х. Јоциќ, Весна Ацевска, Лилјана Дирјан и Вера Чејковска). *Зборник на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура*. Скопје, 311-322.
- Цветковски, Бранко. 1995. Конфузен ритам на издавањето. (Осврт на поетската продукција од 1994 г.) Скопје: *Збор*, бр. 27., год. IV, 1 февруари 1995, 22-23.
- Цветковски, Бранко. 1999. Кон длабокиот тон на сопството. (*Карпа за скок; Неред во огледалото; Котва за Ное*). *Ек и одек*. Скопје: ЗУМПРЕС, 196-202.
- Шелева, Елизабета. 1986. Ревитализација на генеолошките дистинкции. (*Подготовки за претстава*, Ацевска, Македонска книга, Скопје, 85.) *Во име на новото*. Скопје: Книжевна младина на Македонија, 69-71.

Essentia cantus

Кула во збороӣ

ESSENTIA CANTUS

Дишам.
Издишувам.
Овде и сега,
под сипаничавото небо.
Отворам и затворам клепки
меѓу корици на книга.
Зборови и сенки
забрзано се ројат
под сводот на страницата.
Што да земам,
да калемам?!

Дишам.

Издишувам.
Овде и сега,
во градината,
крај листови што дишат.
Поземам меури воздух
во големи голтки,
издишани ги враќам.
Отворам и затворам гласови
меѓу две трепнувања на клепки
на треперливот мост кон Сонцето.
Што да земам,
да калемам?!

Го острам ножот.
И моливот го острам.
Ги насрчувам на убод.
На плус и минус.
По рана за калем.
На песни и време.

ПУЛСАТИО ЦАНТУС

На мрежните интерантропски летови,
низ треперливи контролни зраци,
својот багаж од пренатрупаности
го провлекуваат слепи патници.

Зборот, речиси на дофат, отпоздравува,
дели реклами за карго и чартер патувања,
за жешки и студени употреби
во секое доба на денот или ноќта.

Во Аладиновата спила со кули од отпадоци
волшебната шамија на невидлива василиса
се мае крај кошниците, подовите ги мете,

загубените ги враќа во гнезда за ластовици.

Принцот не стрела разлигавени жаби,
студен зад пултот стои и подава билети,
проверува патни исправи и пребарува
патнички торби со лик на строг цариник.

Напонот е добар, освен во ретки исклучоци,
лентите беспрекорни и Земјиниот кружен лет,
симетрично се сменуваат присуства и отсуства,
плими и осеки, систоли и дијастоли, да и не...

И ние, како и Бог, речиси имагинарни.

БЕВ

(ЕСЕНТИА ИНЦОГНИТА)

Бев еднаш.
Бев најважен хиероглиф среде хиероглифите.
Бев во пирамидите и бев во катакомбите.
Бев тајна, света за сите што ќе ја сетат.
Бев најгоре и најдолу, бев знак за тие што идат.

Бев скрб со која оловно се заминува,
Бев јанса во која неволно се стасува.
Бев светлина во темнината за сите сенки.
Бев глас во тишината што колена свива.
Капка вода во пустината, огниште во спила.

Ме викаа цезари, ме негуваа робови.
Ме галеа најмеки дланки, ме носеа на појаси.
Ме возеа со галии, ме пренесуваа со камили.
Ме влечеа на коњи и мазги по скришни врвици.
Ме придружуваа најсомнителни кулавки.

Од толку носење в пазуви, од таа топлина,
од тоа пусто подавање, постојано предавање,
од толку многу взирање - се стопив.
Ниту стасав негде, ниту се узнав себе.
Речиси ме нема.

ОБИД ЗА ВОЗНЕС

Кога запирам пред тие суштества
и се обидувам да им се воврам в кожа,
на брегот пред пената во која се капат,
да станам нивна, да ми се издолжи вратот,
рацете да ми се преобразат во крилја,
да ја сетам во себе нивната грациозност,
првнувањето в небо, силата за надземен клик,
кога ми се причинува дека и јас сум со нив,
една од нив, со истиот заслепувачки сјај,
токму тогаш...

...токму тогаш моите просирни крилја
се преобразуваат во сува папрат,
гласот удира во небесните карпи,
загрборува модростежнатиот јазик,
ја стресува пената на морето и планината,
суштествата тихо се вовираат
во своите кожи и в час се подигаат
отаде катадневието,
надвиснато над вирот јазична вода,
во која се шлапкаат грди пајчиња
што уште не станале лебеди.

ТРЕБНИК

Чиј отпечаток е твоето око?
Нежното уво, лицето твое?
Ширум отворената дланка,
што сиот свет го топли?
Твоето загрижено чело
за заскитаните стада,
крај супрашка од ситни трески
и оган незаштитен од ветер,
на работ од пределот
сред распрсната пустина
и замрежена џунгла?

Пред да ги разгазат видливо
патеките во освоениот говор,
пред да ги состават молитвите,
пред да ти направат светилишта,
пред да ти најдат верници и жреци,
каде те открија, каде пронајдоа,
со што те намамија да им се приврзеш,
каква жртва ти беше принесена,
 песно,
за да се вкорениш сред дивата природа,
каде и сверовите на прсти чекорат,
зад својот страв, зад својот канцест рев.

РЕШИВ

Решив –
да чекам.
Спокојно да го изоди
својот трнлив пат.

Можев на работ да стојам,
со фенерот да трепкам,
со штурците да пеам,
Месечината да ја следам,
свезденото стадо да го бројам,
да му поласкам на Перун
и громот да му го зајмам,
да распукам по планина.

Можев со водата да клокотам,
крај капките да одблеснувам,
на трските да засвирам,
по таласите да се лизгам,
песокот да го пресипувам,
да се симнам кај морскиот цар
и да му побарам со трозабецот
да направи пат низ водата.

Решив да чекам, да стаса зима,
да му го симнам трнливиот венец,
трпеливо да ги вадам внедрените спици,
мелем да му ставам на расцветаните рани,
облоги на свездолисните модринки,
да го тешам со развигорна песна,
реки пот да му отцедувам
што му го потопуваат телото.

Да го завиткам во чисто платно
крај клучот што го заборава,
да не заталка пак низ сонот
со другите вознесени зборови
и на кладата да пламне невин.

КУЛА ВО ЗБОРОТ

Лице спроти лице,

око спроти око,
една спроти друга,
јас и таа кула во зборот,
на прсти се подигаме
двете да се одмериме.

Јас посегам по тули од други кули,
врз неа ги редам, ја наддавам,
во неа изменувам сѐ што можам,
и однатре и однадвор ја преправам.
Таа расте и расте, сама се зголемува,
сама ликот свој го изменува.

Јас посегам по природата,
по мајдани темнина,
по водени полиња,
по ветрови мелници,
по сончеви кочици.
Таа уште и уште се полни
и пак во неа место има.

Јас посегам во себе,
сѐ што имам донесувам:
клучеви од тајни врати,
столисник од света гора,
црно семе, бело платно,
галактичка градина.
Таа зема и уште зема
и пак во неа место има.

Лице до лице,
око до око,
една до друга,
јас и таа кула во зборот,
на прсти се подигаме
со светот да се одмериме.

НЕБЕСНА КУЛА

Не беше само збор.
Беше кула со темели во стравот,
со стрвно кубе што расте
незапирно кон небото,
со висечки градини,
со огледала во времето,
со огнови што не гаснат
и со карвани што тркалаат
бочви бука по уличните свиоци,
со товари сол во бисагите,
семиња и сочни плодови.

Не беше само кула.
Беше небесна кула,
кула од која се плашеа
да не се извиши над небото,
кула за која скрбеа
да не се стрмоглави
во сопствената сенка.

За неа глави и зборови
паѓаа како презреани вишни.
Пред да падне и самата
од силни восклицја на сидините,
што блескаат крај копја и секири.

НЕКОЈАСИ, А ТОА СУМ ЈАС*

Да не беше ти, која нејзе ч е толку блиска,
да не беше со неа така блиска,
ќе ти речев: – Види.
Можеш да одиш со туѓи чевли,
можеш и туѓи да добиваш писма,
да не беа мои.
Затоа, види.
Никогаш да не си влегла
во моите скриени сни.
Сега Месечината е рибјо око,
и никој не може да спие.
Затоа, види.
Никогаш е – никогаш!
А сега е – тоа што е сега.
Засекогаш – два брега.
Да не беше толку блиска со неа,
би ти рекла. Вака, не.

**Некојси, а тоа сум јас* – наслов на песна од Јован
Котески;
овде – песната како субјект во дијалог со нејзиниот
автор.

ПУШТАМЕ ЈАЗИЧНИ ЗМЕЈОВИ

- Немаше снег.
- Но беше зима!
- Светеше дневна месечина?
- Слабото сонце имаше превласт!
- Добарден!
- Да, добарден!

Луѓе-сипки, првнуваат низ паркот,
зобаат солени семки и слатки зборови.
"Нели# се тегне како долг конец.
"Несомнено# се свива пополека.
"Да# се префрла од дланка в дланка.
Денот е блуткав, како и ние.

Во просторот со згуснати честички,
потстиснати од нашите тешки тела,
под избледените ѕвезди од облакот врева,
на пластични калемии змиулести конци
пуштаме шушкави јазични змејови,
далеку, високо, немерливо над нас.

Збор и клуч

КЛУЧ ЗА ЗБОРОТ

Сите незаситно го бараат,
а на врв на јазикот им стои.
Своглав, кога сака отвора
нова опиеност од мајданот,
нова опасност на мегданот,
оставајќи те сам со ламјата
пред нејзините девет глави,
пред деветте таинствени врати
зад кои дебне наградата,
јанса што не се заборава.
И баш му е гајле за времето,
бувнува кога не го чекаш,
со Марко Крале се побратимува,
пали оган, не оти е студено,
а славеј му пее во срцето.
Те есапи ли за свој пријател,
бездруго за зборот таксува збор.

ПОГРЕШЕН ЗБОР

Ни си го сеел, ни си го канел,
дури и в неврат зад врат ти е,
камче в чевел, чичка в коса,
брблив бумбар низ планина,
чекорот што ти го потсопнува,
ти ја искушува издржливоста
и колку од пирејот сам си пиел.
Катран што одвај се откорнува,
роден за малер, јадица за јадец,
кај и да фрлиш секогаш се кине,
ачик не го бива риболовот.
Ни крив ни должен, на крив пат,

губитник е што не витка колено,
стега заби и не ни писнува,
икар за лет до линијата
зад која сигурно се паѓа
во прецизно одбележан круг.

ПРАЗЕН ЗБОР

Колај му оди што и да каже
дури и кога клапа во говорот,
кломбурец по кломбурец тркала,
низ олук дува со ветерот,
ја мавта кикиришката и пее,
на своја сметка се шегува.
Тикви сади, шипинки собира,
несебичен, на сите им раздава,
шупливоста ни ја понудува
да ни се котат дребулинките.
Одамна за себе нѐ придоби,
давајќи ја в залог празнината.
Сега седи и сеир гледа
како го делиме кравајот,
стиснат под нашите качори,
додека свири сувомразица.

ЛАЖОВЕН ЗБОР

Совршен цицерон за сечиј чемер,
со илјада усти реч по реч слага,
кули и дворци сида и против е

ситничавата врева и јасноста,
нивниот накот што лакомо саска,
сон по сон испива, ни крои капа,
низ иглени уши се провлекува.
Непријател е што не изневерува
сред беспаке, пропаст и луѓа,
врз себе глутници навлекува,
ги фрла в оган, в глувчева дупка
и навреме стасува во приказната,
каде се чека со својот збор
капија по капија да отвори.
Пушта провев низ отвореното,
ја обвиткува модрата острина.

ТУЃ ЗБОР

Касај по касај, на трпежа стаса,
не оти е посница за кравајот,
туку така таксал главатарот,
кој видел и ова и она
и не би го срамел диванот.
Чардак за небо и земја,
струна за нашите извици.

Во наметка од мистичност,
сипува магла околу себе,
кандисува со префинетост
и со вештина во триковите
што очи отвораат широко.
Инка за Млечниот пат,
млаз што дипли под јазикот.

Скитник? Доселеник? Намерник?
Трпеливо со нас се согласува,

но со зографот оди да самнува,
грло и прсти да вкрстува
со топлиот здив на предците.
Здодевен штурец на иконостасот
на којшто срицаме ижица.

ЧЕМЕРЕН ЗБОР

Откако најде суво место,
гавранот му го остави расото
и му ја препушти заклетвата:
"Совршенство или смрт! #

Одамна ги преплови
сите ´ртови на денот
и сите океани на ноќта
без да го најде теснецот
што нив ги дели и сврзува.
Молчи и плови низ мислите,
барајќи гребен и одговор:
го откри ли совршенството,
смртта можеби, или и двете?!

НОВ ЗБОР

Како во секоја сказна,
прстенот и коњот
безусловно се присутни
на тајниот премин
од едниот во другиот свет.

Со чудо се мора против чудото,
да се излижат железни чевли,
а еднаш фрлената стрела
најпосле да најде цел.
Потем катанок да кукурига,
дури онемат другите петли
што немуштиот јазик го знаат,
без да ја откријат тајната:
се тргнува по љубов,
се грабнува – царство!

ЗАБОРАВЕН ЗБОР

Прекален низ кијамети
и излокани друмови,
дивината ја има за своја,
отвореното за дом.
Вешт да превали расколи,
се одметна меѓу тревите,
корен по корен проучува.
Одамна не држи лутина,
со лешник нуди опоен чај,
спокојно гледа в очи
и лафот ти го подзема.
Којзнае дали е зијанција,
како што велат в чаршија,
кога истиот сон го сонува:
за секој отрок по мелем,
за себе – анасон в грло.

ПИС ЗБОР

Спорот воопшто и не запрел
меѓу оние што ја обиделе
морничавата мразна ноќ
на гусарското му око.
Станува сѐ понедостапен
по непријатната афера
околу нечии нечисти прсти
со нејасна вина и крај.
Од брлог до буниште каска,
без страв вие по glutници
маглата штом ќе ги повлече
во правецот на матниот тек.
Наутро гледаат во реката,
онаму кај што дебнел истранет,
како трепери дното, со морава,
модра и сива светлина.
Потоа дуваат во писан кавал,
долго и тешко, една иста песна.

ПОСЛЕДЕН ЗБОР

Со векови му расте брада,
болест по болест одминува
и катадневни ревизии
на неговата архива.
Секогаш на него се смета
кога се пали светилката
и се гледа употребливоста
на истрошените споеви.
Зад себе прав поткрева
што долго не се стајува

и на правописот потсетува
со заборавен изговор.
Знае да довика лавина
и во дождец да ја престори,
кажувајќи ја молитвата,
дамна дадена во аманет.
Постои премолчена согласност
никој да не го наследи.

ЗАБРАНЕТ ЗБОР

Колку што подолго лежи
зад решетката и јазикот,
сѐ поблиску се шетачите,
сѐ побројни гласовите.
Го чека својот благовец,
пишувајќи автобиографија
за сите поминати распетија
и за сите пригодни клади.
Греши при пребројувањето
на превртливите петри
и, наместо помилување,
бара поголемо небо, сам
да ги начичка одречувањата.
Иако е крајно љубезен,
одбива да се сроди за промена
со ежедневната светлина.

ОПАЧЕН ЗБОР

Колено на древниот дракон,
по грешка меѓу нас заталкан,
чува жарчиња под јазикот,
маја од магмата што избила
со кивавицата на создателот,
замислен над отвореното
во сојот, осојот, осојницата
и сите нивни вкрстувања.
Сега пладнува под платанот,
подзглавје му е поскокот,
под рака му е осилото,
мисли дека пали и облачи
со ули, угризи и убоди.
Нека му е, нека се радува,
последен е што наследнува
божем имал апеж смртоносен.
Нели сѐ е превозможнато
меѓу северот и пустината!

СВЕТ ЗБОР

Којзнае кај му е гнездото,
од чија галабија гугувка.
Накажан со редок ореол,

научи да си го пази здравјето,
да се истава пред урокливи,
да не крева искра ако не мора,
да не си ја бара среќата.
Најблизок му е древниот даб,
што толку убаво разлистува
под светлината на мраморецот,
виснат над работ од пропаста.
Кога премногу му натежнува,
бега сам дури до врбјакот,
прачките високо ги исправа
и капа пред нив симнува.

НЕИЗГОВОРЕН ЗБОР

Под нос му се, зад грб ти дише,
дури бледнееш, црвенееш,
коленото ти премалува
и ти се суши непцето,
чекајќи да срочат пресуда,
награда пелин што остава.
Од најмал шум намовнуваш,
се затвораш, заградуваш,
со двојни врати и капаци,
оган палиш и сред лето,
нокот да не те поткачи,
кикотот да не те исплаши.
Со мачорот на прагот гребе
и саноќ кисне на станица
дури последниот воз да замине,
разминувајќи се со лапавицата.
И веќе не ти е толку студено
од далечината на свездите.

ЗБОР ЗА КЛУЧОТ

Капнат атлас, врз чии плеќи,
секој што сакал, каква што сакал
грамада по грамада клавал.
Доста му е, тесно му е,
не му се сирка низ клучалница,
не му се мае низ џебови,
стар да се вовира низ процепи,
да лежи в темница, на влажно,
да дише прав, пајажина да голта,
сечија пот да го нагризува.
И овде и таму и кај и да е,
иста е приказната, крајот познат.
Има: за и против, со и без,
и ако овие овде се држат за гуша,
ќе се отвори една или друга врата.
Јасно е – го чека бесрамно јаже,
ќе биде предаван, подаван, краден,
ќе му се губат и трага и глас,
со клуч под клуч ќе го кријат,
ќе му земат мера по сенката.
Го боли глава од помислата:
ако сам се испразни од смислата,
што ќе се укине: Светот? Тиранијата?

Млеч од нејросурнојо

Неред во огледалојо

ПРЕД НЕ-РЕДОТ

Му приоѓам. Го викам.
Му говорам со глас што гали,
не би ли си открил облик,
не би ли заискрил низ лик
овој излеан вишок.

Јас нему: Сфинго моја! –
а тој жари мрак во мракот,
се топат молкот и мразот,
говорот е густа шума,
извиците остри вршки.

Јас нему: О, сејачу! –
а тој низ призма сјае
со сите бои на ирисот,
суницата е жар-птица,
зеницата - нов полог.

Јас нему: О, косачу! –
а тој низ мене јасно гледа:
немало мртва природа!
Падот е најсигурниот пат,

одронот – неизбежен.

РЕДОТ МЕЃУ РЕДОВИ

Небото му е до самоти теме,
при самрак игра в место и пее,
од сите грла еден ист тон
и едно равенство од ноти
на скалата на бескрајот.

Неповратно нѝ лизга кон утока,
средувајќи од светскиот метеж,
Ги пази огнот и јазикот,
да не претече обилноста
и да не престаса пирејот.

Без чашка, тутун и лирски порив,
не премалува, не сонува, не папсува,
со векови сомнеж не го нагризува,
скепсата скокнува во длабок очај
без да се извиши на неговото кале.

Не прикажува, ни се покажува,
а мора да има Ахилова петица
свој дом и една мала окарина,
која никому не ќе му дошепне
каде е скриен неговиот дух.

Каде си? – му вела. Каков си?
Твојот едноличен облик,
скриен е во сите димензии.
При самрак, дури в редот играм,
а ледена просирност потсвирнува.

БЕСКРАЈОТ, НЕ-РЕДОТ И ТИ

Големиот кит, Бескрајот!
Китот што никогаш Не-редот и ти
не сте го виделе, не сте го ловеле.

Сонуваш дека тој сонува:
еден кит што одамна плови
кон крајната станица.
Китот запира, се превртува
во нова неочекуваност.
Свездите паѓаат топејќи се.
Две, сосем мали, сѐ уште сјајни,
треперат на твоите ушни ресички.

НЕ-РЕДОТ И РАЦЕТЕ

Никогаш не се само тие.
Но кој е зад нив? Кој?

Иследникот без напор открива
траги што вртат во круг.

Кругот е веќе квадрат,
два метри в земја.

Во темнината, сѐ појасна
станува нејасноста.

Од таму преминот е лесен

за оние со нож и симбол.

НЕ-РЕДОТ И СЕКИРАТА

Чија е сега секирата? –
праша Не-редот.
Чија сум? – рече секирата.
Кланот длабоко ја закопа,
гората сосема ја запустува,
крвникот кај да ја бара,
штом не е зад петлова шија.

Знам една сјајна секира,
мртва под сребрено стакло,
околу кое стојат брадести,
предејќи една иста сказна
за раскласаното сечило.

Кога би била моја секирата –
рече Не-редот,
секирата пак би летнала,
но би пресекла спротивно
од засекот на Заодот
што белките ги зацрнува
и крши млеч од непросирното.

НЕ-РЕД, БОИ

1.
Дете меѓу зрели овошки
во небранет овоштарник
што првпат ја открива

фаталната привлечност
на сладострастието.
Оттогаш Бах и Аполон
се во негова близина
и еден паун чиј крик
го запалува празниот свод.

2.
Те сакам, црвено, те сакам!?
Црвено клокоти смеата
со сомотниот сок на лалето.
Како и розите, црвенотемни,
молчеливите усни на дамата херц.
Во црвеното сеќавање,
еден цел засебен црвен свет,
со сопствен вулкан и лава.
Ме сакаш, црвено, ме сакаш!?

3.
Зелениот папагал, кој не сака да зборува,
а бил со гусари, шамани, владетели,
знае колку тежат шлемот и маската,
што нѐ лекува и убива и успива.
Зелениот папагал, без да зборува,
ни кажува за зелениот синџир,
долг до половина хималаи
и до половина морско дно.
Него никогаш не барај го во сонот.

4.
Синото е повисоко и подлабоко,
допира до очите на троимениот бог.
Оние што ќе се осмелат до таму да дојдат,
нека сметаат на студ и вртоглавица,
на сурова клима со редок воздух

и на штама од недосежно дно.
Како во празно училиште, во кое си сам,
а светлата се изгаснати и стануваш мал,
просо. Сенките - големи гладни кокошки!

5.

Ако влезеш во кругот на белото,
никој не запишал колку е широк,
земи си со себе дребен талисман.
Среде белината што заслепува.
ти си некој друг на овој остров
каде што буи бршленест сомнеж
дури опасно се нишаш меѓу *да* и *не*.
Што си? Изгонет од својот род?
Некој што ја престасал крајната цел?

6.

Црното прима сѐ, прифаќа сѐ.
Роден исповедник, наглува баба,
јазикот го задржува зад забите.
Кај него секогаш се наминува
да се закопаат црните мисли
и нашите најмрачни претчувства..
Кога ќе дојде време и се нема каде,
а црна мачка ни го пресекала патот,
со свеќа нѐ внесува во темна земјанка.

7.

Опасно време, опасен свет:
сѐ зрачи, сѐ значи, и од шаренилото
не знаеш што е сон а што јаве.
Од толку многу глад за гледање,
понекогаш знаеш *ишшо* и *зоишшо*,
навидум си открил *како* и *каде*,
но *ишшо* е *шоа*, *кој* е *шој*? А јас,

волчица што завива по Месечината,
која седмично се променува.

Преслај

МОЈОТ АГОЛ

Си пронајдов агол,
мој е остров и самица.
моја посматрачница.

Закотвен е мојот агол,
ни на небо, ни на земја,
на семирска вртелешка.

Сеопфатен е мојот агол,
на устија следи јата
и климатски промени.

И волшебен видик има
на внатрешни предели,
околина надворешна.

Со чекори од сто милји,
насекаде јас се движам
крај атоми и комети.

Галактичко млеко пијам,
во книжевен предел спијам
и изгревам со сто сонца.

ГОЛЕМАТА НУЛА

Две половинки на нешто повеќе од ништо.
Белка и црнка што уште не се грабливо око
во дива потрага низ древниот хаос.

Врзани во јазли за празнината,
меурливо го преполнуваат
мазниот пресек на множества.

Плус и минус, исполнети со себе,
секавично се ништат до нулта-точка,
во светата нула на Ништото.

Како идни атлантиди на Целото,
јата од нули и нули сидаат кули
во вселенскиот бескрај.

Заедно со сонот и стравот,
го полнат Нострадамовиот ковчег
пред секој леден потоп.

Напролет зумбули од нули растат
врз заоблени могили со плус и минус
за тела што заскитале во аџилак,
кон светиот заборав,
кон плус и минус,
кон големата нула.

ГРАНИЦИ. АСИМПТОТИ

Толкупати се обидов
и цел век уште можам
по лисјето да газам
што свиснало крај нив.

И цел век уште можам
тажни бајки да кажувам
за чевли од седум милји
што не стасаа зад зборот.

Можам уште и за тоа
крај волци дека одев,
низ планински чуки бегав
пред глутници што ловеа.

И за тоа како крај орел
над сури карпи стоев,
крај јазовци како кружев
и кон небо погледнував.

И за плодовите можев
како бабрат да кажувам,
кој ги раѓа семињата
и раѓачот на семиња.

Но не можев преку нив.
Преку линиите што нѐ делат,
нослестите несовпадливки,
долгошиите асимптоти.

ЛИНИЈА

Секогаш јасна, секогаш беспрекорна!
И во непостојаноста секогаш иста
додека струи, рамномерно се движи
во потрага по излез, по нов почеток,
по точката на која создателот
се пронајде себе.

Секогаш јасна, секогаш беспрекорна!
И кога следи замислен облик
трпеливо што чека да збунве
од лесниот допир на нејзиниот здив
што од неа се одлачува
дури се бара самата себе.

Секогаш јасна, секогаш беспрекорна!
Присутна и кога ја нема, линијата,
камилата на космичката пустина.

ПРОРОШТВО

Иде час
кога од линијата
сé ќе се повлекува
во спротивен правец:
мравата пред штурецот,
песот пред мачката,
волкот пред јагнето,
секиратата пред дрвото,
Земјата пред Месечината,

светлината пред зборот,
смртта пред животот,
образот божји пред човековиот.
Сé.

А својот црвен фуфул петелот
на зајдисонце високо ќе го вее,
и нема наутро рано да не́ буди.

ПРЕСЛАП

Очната инка ги присобира
глосите на космичкиот килим.
Колку што сам се доткајува
толку се расткајува,
толку се развласува,
толку се разресува
на светлосни снопови,
на разнобојни нишки,
на најтенки осилки.
Да досегнам макар лач
и да го намотам во клубе,
да го затркалам полека
по кривулестата врвица,
крај шарените слова,
тогаш докрај ќе го изминеме
и портата ќе му ја пронајдеме
на семирскиот лавиринт.
И ќе престапиме таму,
преку, можеби.

ЈАСНИК

Како што созрева однатре
така распукува однадвор
земјината нарова кора.
Гладни пукнатини
и разлаени спили
шират челусти
и зјаат пред нас.
Ставаме синцири
јажиња врзуваме,
стегнуваме зглобови
да ги залостиме
расцветаните рани.
Срча по срча вадиме
од широкото лице.

Лечејќи ја неа, кротка,
го научивме древниот јазик
во разлистената книга,
природата,
и ги разгатнавме
сите наши тумори,
однатре озрачени.

ФАКЕЛ

Умираат брестови, борови, костени.
Горат секвои и широки платани.
Свенуваат динови.
На стишените корави прсти
издишуваат глуждести прометеи.

Свиснува зеленото море
од тага по снеможените,
одвлечени од невреме
и пеколен потоп.

Летото никогаш не било пожешко,
ниту сме биле толку вкоренети
и толку многу жедни.
Дишеме во големи голтки,
речиси на шкрги.
Зборовите, сами од себе,
пламнуваат под замраченото небо.

Загледани во дамките на нашите лица,
ги бараме страните на светот,
изгубен дамна во зборовниот оган.
Чекаме крик да се запали како факел
за да исплови нашето развеано име
пред новиот глобален потоп.

РЕКА. ЈАДИЦИ

Го требат речното корито:
сé што не ч треба на реката,
сé што не им треба на рибите,
сé што не им треба на луѓето
го цедат и тихо го носат.

Преполни се извишените пирамиди
со мумифицирани остатоци,
со трошки од штрбестиот живот
што не ги прочистило времето
и не им го вратило стариот сјај.

Уморна е земјината утроба,
подлабока од онаа на водата.
Голта членковидни милениуми,
ги разлага долго и тешко
на нивните првични елементи.

Рибарите се залепени на брегот.
Калдрмничкињата се стремат да пркнат.
Алејата јадици се ниша силно,
како раце во пријателски поздрав,
пред насмевка што ги огрева.

ПЕДЕСЕТНИЦА

Бисеро, моме Бисеро...
К. Миладинов

Не се заминува наеднаш,
туку лека-пополека,
ронка по ронка,
латица по латица
се откинува
и се сронува
во најситни ронки.

Внатре е мртвилото,
задремано, мрзеливо,
подгрицнува од битието
и мрвка по мрвка
на мравите им дава
да разнесуваат.

Нешто тврдоглаво се збигорува,
нешто низ водата се разлева,

нешто и ветер одвева
и раски стреперува
над езера отворени
дури се нижат
монистата сронети
на хартиените скутови.

ОДВИК

Кога и последната капка
ќе докапе докрај
во просирната клепсида,

кога врвицата по хартијата
ќе се заокружи
и со издишката задна
што истлеала тихо
ослободена ќе првне,

кога најпосле ќе лизнам
во лискунето легло
сред кристална немоност
под сивосводно небо,
а молкот е новиот говор
што треба да го учам,

тогаш сите незбиднати еха
ќе снежат по хартиени венци
и преобразени во понорници
од нив ќе надојдува, ќе збувнува
и без престан ќе се крева
развиорен и клокотен пев,

таму, горе, на срт виножитен!

ОБЛИК. СИБИР

Од обликот на мојот лик
до обликот на мојата сенка
резенки сибир се пластат.

Сонцето платинест оков им дава,
Месечината – темна пена,
морето – мрморливост,
горделивост – пустината,
планината – многушумност,
силен порив – ветерот,
небото – говор.

Придвижувам една дланка
и сенката дланка движи.
Занишувам со главата
и сенката глава ниша.
Пуштам песна од три грла,
дури тие не истишат сами.
И сенката на гласот пее,
резенки во ехото пласти.

Сонцето студенило им дава,
железна прав Месечината,
морето – пресушеност,
издржливост – пустината,
планината – слоевитост,
свирепост – ветерот,
небото – острина,
острината – своја сенка,

сенката – својот облик.

Од обликот на мојот лик
до обликот на мојата сенка
сибир по сибир се пласти.

ШТО НИ ПРЕОСТАНУВА

Движење, непрекинато разбивање во ритам.
Како земја што во движењето се вовлекува.
Како ветер што лудува по луда виулица.
Како вода што завијорува планини од вода.
Како кит што повлекува верига од океани.
Како камен што го тркала својот пат.
Како Сизиф што го турка своето камено срце.
Како звук што се ниша на ехо од зборот.
Како збор што размотува ритам по песна.
Како песна што се замотува околу себе.
Како сопство што јури кон својот почеток.

Поетски дијалози

ПСАЛМ

Господе, татко наш,
како е дома,
во рајската градина
над небескиот трем?
Узреваат ли плодовите
на Светото дрво?

Овде, во прогонство,
*земјата е сина како јорџокал**,
езерото - задремана пастрмка
нишана нежно од благ сон,
*смоквиите ги ојворија јујкиите свои***,
*лознициите префрлија венци****
над извишените сенки во говорот,

дува јужен ветер и носи љубов,
се ронат капки бисерни и црни,
нивната смрзната сенка се топи
и свони на месечевиот висок срт.

Сега овде, во твојот храм,
носам плодови од мојата градина,
зрели и јадри стихувани јатки,
неразјадени од незаситната суета.

Ќе ги благословиш ли Господе,
татко нивен и наш?

* Стих од песната *Лудило и љубов* на Пол
Елијар;
** Стих од *Песна над ѝесниѝе*;
*** Алузија на стиховите *Префрлила се*
каѝина / ѝреку висока ѝланина од
македонска народна песна во Зборникот на
Миладиновци (516.).

УТРИНСКИ ДАМАР

Веќе си будна,
пред да се расони утрото,
пред денот со маглива престилка
да почне со ковење на светлината,
да ѝ ја танчи свецкавата острина
што ги обвиткува облиците
ранливоста да им ја покрие.

Веќе си будна,
но нешто ги притиска капаците,
нешто што уште не се оформило,

нешто што претура неуморно
низ замрачената внатрешност,
каде совеста ги затурила
ластовичестите гнезда,
замрсените клубиња,
крај стари слики и писма.

Веќе си будна,
своно што ечи во далечината
и ги постројува сонливите мигови
за првата смена во најновата,
штотуку отворена јама.

СВЕТ ОБЕД

Ми донесоа дванаесет риби,
дванаесет речни русалки,
дванаесет тихи калуѓерки,
дванаесет смирени апостоли
заветени на доживотен молк.
На Христос му беа доволно три
(или Светото Тројство?)
да ги нахрани верниците,
пред да го овенчаат
со светата круна од трње,
а јас не можам со дванаесет
да ги заситам домашните.
Рибите, со огнен венец,
заиграа пискотен танц,
а јас ги гледам подбивно,
како империјалниот Рим,
кој си ги јаде поданиците,
несвесен дека мртвите
однатре ќе го урнат.

ЕФЕКТОТ НА ПЕПЕРУТКАТА

И овие дребни капки,
виножитни пеперутки,
здодевен зуеж на муви,
чиј тупот рамномерно паѓа
како ударите на сечивата
врз нежните вратови
на развластениите мигови,
го додаваат својот крик
кон големиот бран од звуци
што ги тресе планетите
и мене ме буди од сон.

ТАЈНА ВЕЧЕРА

Свенува денот на небесниот срт.
Ветрот ја плеви сончевата слама
и ја одвлекува зад облачниот рид,
кај премалените стада.

Узрева мракот над земјата,
бабрат црните ленени зрна,
ги полнат кадифестите леи.
Свездени недобројни јата
са ноќ колваат црно жито.

На месечевите рогови виси
кравото широко платно
со трошки од тајната вечера.

ТИЕ СЕ ТУКА

*Пелин ми се ѿољуљава,
ѿпелин ми се заљуљава...*

Тие се тука, сред пелин-поле,
занишано од нашиот топол здив,
запрашено од мртвата крта плот,
нечујни, невидливи и стрвни
ријат тунели низ сегашноста,
ја разлагаат на дребни ронки
согорени при нивниот пад
кон темниот талог на времето,
згуснат од немите крици
на сѐ што умира.

Тие се тука и кога нѐ нема,
крај сипаничавиот пелин,
процветан од замајувањата
по светлосниот полен,
леплив и миризлив,
неодолив за празнината,
развеана и копнежлива
по полнота и облик,
по стреловит восклик
на сѐ што се раѓа и постои.

Пелин ми се ѿољуљава, / ѿпелин ми се заљуљава
- стихови од македонска народна песна.

АЈДЕ ВО ЛОВ

Ајде во светот, светол и темен,
отворена, шумна, умна книга,
ајде да листаме лист по лист
до празна страница-станица;
ајде нека истлее белата магла
и нека потечат потоци мисли
со срмени пастрмки по брзаците;
зората е стокмена за зелен бег,
планината пасе свездена плева,
месецот кобец демне од сводот,
денот пеликан над езерото кружи;
ајде во лов низ бучен поток,
по нестварни риби со рујни дамки,
ајде да фрлиме варена пченица
и јадици со јазли загадочни,
со шарени мамци на свилен конец
за песна в грло што зема здив.

Песнава игра со израз и ритам
карактеристични за еден вид македонски
народни песни.

Јадицата в песна е дренов бастун за кој се фаќа
критичарот.

МОЛКОТ ШТО ГО СHEMA

Меурлив молк што нараснува
над хоризонтот и светиот миг,
каде што изгреваат и заоѓаат
сонце, месечина, летна луѓа.

Молкот се распрснува
од зашиленото теме
на својата спротивност;
секоја мрвка му е разнесена,
секоја ронка раздробена,
секоја плетенка развласена,
секое влакно одвеано,
секоја сенка стреперена
од секаков заталкан привид,
кој се обидува потајум
да прокриумчари облик
украден од случајноста,
зборлеста, плиткоумна
и толку неодговорна.

Песнава продолжува онаму каде што завршува
тишината кај Октавио Паз: *Сакаме да викаме
дури в ѓрло / крикој̄ замрува: / се вовлекуваме
во тишината / во која нема тишина* (во
Тишина), секако, провлечен низ нашата
народна песна.

ТОО ЕХО

Тоа постојано ехо
во хлорирана празнина
по која шибаат електрони;
крцкање на стари планети
по пруги на кружни орбити;
цвилење на проголтана вода
притисната низ остри жабри;
нишање на сѝракови ѝрева
што го сечат сувиот воздух;
трепнување на златорун овен,
овенчан пред жртвеник во крв;
сето тоа
и уште многу
чудовишни тонови и звуци,
скриени ноти во црн фрак,
слетани од петолинијата
зад невидливата црта
зад која само Бог слуша сѐ,
сета таа лелеава темнина
прелеана во ритмични октави
е спитомен питон на сцената,
кој длабоко се поклонува
сред нашето ракоплескање
во полничок недоглед.

Алузија на Витменовите *Сѝракови ѝрева*.

БУРА

На Билјана

Заталкани во *син сон*,
крај алеи од водни качунки,
низ нерамно поле
со пенливи перуники,
влечени од силни струи,
чуновите и пливачите
беспоговорно легнуваат
на песочното дно
пред бисерниот камшик.

Извлечени на брегот,
водните остатоци
издишуваат тихо
во вдлабнатинките
на песочниот штит,
крај скинати перјаници
од сиви и зелени алги,
крај мртвите тела
од палавите сни,
над кои згаснуваат
разнобојни едnodневки,
зафатени од бурата
во нашето катадневие,
говорот наш громогласен.

Алузија на песната *Леџенда за кварџиоџи* од
Линдита Ахмети.
Едnodневки - вилини коњчиња.

ДОВИКУВАЊЕ

Свенува лисјето во градината.
Пурпурни, златно-кафеави,

згаснати пламени на тревата,
сронати крлушки на есента...
Ги збирам на средишно место,
во столисник-куп налик на могила,
над која сум стела смраморена.
Ги ширам рацете, гранки без лисја,
без славеи со грла распеани...

Столб топлина се искрева угоре,
од мојот истенчен влажен здив
сплетен со гнилите испарувања...

*Небојшо сџанува грло на славеј,
облаците сиви пердувести крилја.*

Наслов на песна од Радован Павловски;
цитираниот стих е од истоимената песна, овде
повод за лирски дијалог.

*ПРЕДАВСТВО НА
СИМБОЛИТЕ*

СВИОК

Бидува така

да залае ѓртка во далечината,
да затруби лаѓа во широчината,
да долета перо од височината,
да отскокне риба од длабочината.

Бидува така севезден

да се поткинува тишината,
да се распарува по шевовите,
да се расцепува по ракавите
и сета да се распарталува
кај острите свиоци на планетите.

Бидува
сонцето со златна опашка
да го затскрива црниот свиок.

Насловот ја воведува песната во дијалог со
истоимена песна на Бранко Цветкоски.

НОЌ

Ех ноќ. Гладна, пушта ноќ.
Црн превез врз црни зеници
пред усвитен зрачен растрел,
построен да покосува ден.
Секој ден. Ех ден. Црн ден.

Одбројувањето се одбива
од еластичните мембрани
и се згуснува во звучен јарбол.
Ноќта е црно гусарско знаме
на граблива семирска галија,
која плови низ тихиот океан
полн со блескотни облици
во неотворените ковчези.

Ех ноќ. Глува, тешка ноќ.
*Но не се буди ништо
додека не се пробуди зборот.*

Цитат од песната *Внајпрешен ѝредел* од
истоимената поетска книга на Матеја
Матевски.

ВРЕМЕТО Е ГИГАНТСКИ МАМУТ А ЈАС СУМ ЈАС

Времето е гигантски мамут
а јас сум јастреб,
јас сум јас.

Летам сам со векови,
летам од создавањето
на првиот јастреб,
летам високо
и сѐ повисоко,
прелетувам континенти,
но не можам сѐ уште
со моето жолто око
да го проголтам
титанскиот син.

Јас сум јастреб,
јас сум јас.
Времето е гигантски мамут,
се придвижи ли,
безмилосно гази.

Цитираните стихови се од шаманска песна на калифорниски индијански племиња.

ПРЕДАВСТВО НА СИМБОЛИТЕ

Светлина, стебло, сенка. Сцена.

Светлината го облеа стеблото.
Сенката се згусна и се сви под корен.
Лисјето ги подигна свенатите клепки.
Плодовите стежнуваа од мед и зрелост.
Се извиши Дрвото на познанието
во возвишениот сон на семирот.

Сенката исползи од под коренот,
ја свлече шарената кошулка,
змиулесто се обвитка крај стеблото.
Лисјето ги спушти своите клепки.
Плодовите се сокрија во заспаното семе.
Дрвото на познанието се вовлече во себе
и спие во скришните корени на семирот.

Симболите, немирни скитници
со многу животи и ножеви,
заклучени се со јазични катанци
и не може никој да месечари.

*Кому му ги предаваш кајтанциите, оче?
Кому симболиите?*

Стихови од песната *Третио сонце: Лео* - *рисинџ*
сун од Катица Кулавкова.

СМРТ-СОН-СТИХ

Гледачката ги реди картите:
ти си на сред пат и чекаш
мека магла да ги покрие
пресечените пурпурни рабови;
патот води низ длабока вода,
колебливо се искачува
по брановидни серпентини
на песочниот зборовен ´рт;
те следи сенка зад петиците,
нетрпеливо те одминува,
прескокнувајќи се;
на скалите пред сончев дом,
мостови кон длабочините,
виулица и скршено крило.

Затемнувањето се следи
низ темни стакла.

Гледачкајџа џи реди карјџијџе - повикување на
Закој на мрјџвијџе од *Пусјџа земја* на Т. С.
Елиот.

БРОНЗЕНА ПЕСНА

За да се стаса кај тебе,
треба да се совлада
цела алеја смуртени бисти.
Така е, и мечот и песната
вајале илјадници глави
со длета од изострен блесок,
но тие не цветаат во исти алеи.

Пепелта в планина,
крај пепелта на дроздовите,
бронзена, во цветна алеја
од столисна ајдучка трева,
можна е само во алеја
од бронзени стихови.

Нависошина нема разлика / меѓу песната и мечот, стихови од песната Разлика на индискиот поет Шив Кумар Баталви.

ВРВИЦИ. ЗБОРОВИ. СЛЕДИ...

Врвици. Врсти.
Разгазени следи.
Разгранети во немирот,
разлистени во говорот,
под сводот на сонцето.

Врвици. Врсти.
Неброени следи.
Слеани во нив

МИГОВИ-МОСТОВИ
низ корави листови,
низ ромор во пев.

Врвици. Врсти.
Бележени следи.
Кратки и долги,
патеки-далги
низ гора, низ вода,
низ воздушен брег.

Дијалог со песната *Раз-својание: врвици, милји*
од Марина Цветаева, посветена на Борис
Пастернак.

СВОДОВИ СЛОГОВИ

Мраз и снег. Снег и мраз.
Образите на ветрот кочан.
Од очите капе света вода.
Одот на воздухот е тврд и тежок.
Свежо е горе на небесниот рид.
Под сивиот сид на празнината.
Мазен и ведар е пределот под неа.
Смеата сета би одсвонувала.
Лета под кубе што нема
кој да го измери,
со што да го измери.

Насловот е извлечен од поемата *Заум* на Санде Стојчевски.

Последните два стиха се алузија на стих од песната *Огнови* на истиот автор.

СУМ. ТОЧКА. ЗБОР

Сум, шочка.

Просо среде житни зрна.

Зрната бабрат во зборови.

Зборовите шират рабови.

На секој раб расте дрво.

На секое дрво слетува птица.

Птицата прелетува планина.

Планината штрчи над облаци.

Облаците мрморат со громови.

Секој гром удира во своја точка.

Секоја точка е модро место.

*Јаглен шшо гори во ушробаиша,
кога зборои се двои од шемнина.*

Првиот стих е цитат од песната *Шуми* на Санде Стојчевски.

Последните два стиха се игра со поетска слика од песната *Раѓање на зборои* од Ацо Шопов.

Песната е обид да се спојат метафизичките нишки од народната традиција со оние од модерните густы поетски ткаежи.

ЗЛОДОБА

Доцна е и злодоба е,
без бел коњ по црн друм
Секула замина и нема кој
домот да го брани...

Пред јас да влезам
и да се избежумам,
го пуштам Марко Крале,
со речник на симболи.
Доцна е. Зла е доба.

Алузија на песната *Злодоба* на Јован Котески (...*Со црн коњ / ѝо бел друм Секула замина*), своевидна реплика на овој автор со македонска народна песна.

ЛУДОГОРЈЕ

Перунико, ѝтихо ѝееш,
далеку се слуша...
Гласот исполни небесни градини,
ги пренесе низ воздушни сртови
и ги спушти на мравини плеки,
а мравата на моите дланки;

ги однесов во висока гора,
гората ги даде на смркнати облак,
облакот ги качи на молскотни лачи,
лачите ги носеа низ целиот семир,
грска падна на божјото чело
и се свитка во трнлива круна;
зад круната Ништото се смее,
тихо пее, далеку се слуша,
два се гласа а од едно грло,
еден темен а другиот светол,
два се гласа, иста перуника.

Перунико, тишо пееш / далеку се слуша -
стихови од позната македонска народна песна.
Перуника - име на девојка; име на цвет (Ирис германица), бел и лилав (светол и темен), кој се сади на гробови; име за ирисот (суницата) што ја окружува зеницата (црнката, човечето) во окото.

ТЕМНО МЕСТО

Слегов внатре. Внатре е темно место.
Келија за тихување-стихување.
Светлината е восочна отсечка,
меко се топи точка по точка.
Последниот пламен фрли зрна,
разиграни срни во тишина-срма.

Слегов внатре. Внатре е тихо место.
Келија за тихување-стихување.
Тишината е длабока штама-јама,
сета се сронува во себе сама.
Штамата е слепа, непросирна белина,

отсечено парче темна месечина.

Слегов внатре. Внатре е светло место.
Келија за тihuвање-стихување.
Стиховите се стракови темнина,
однесени од горопадна лавина.
Мракот е густ и однатре врие,
огнена лава и прска и лие.

Слегов внатре. Внатре е темно место...

Наслов на песна од Славе Ѓорѓо Димоски, која започнува со стихот: *Слегов долу. Долу е темно месиво.*

НАЗАД ВО ЈАЗИКОТ

НАЗАД ВО ЈАЗИКОТ

Тргнав да го пронајдам јазичниот вруток,
држејќи се близу до Млечниот пат,
сиот сочинет од сламени одблесоци
на недобројните заискрени зеници,
денонојно будни, денонојно жедни
да го прозрат безмерието,
стврднати од предолго гледање

како петици што тупотат низ лето,
како крлушки во скамената глина
од кои се одлушнале сончевиот сјај
и вжештениот немир во виножитото.

Житото високо и занишано диво,
воздухот преполн полен и плипотен зуј
расеани со ленот низ порозното сито
во широките дланки на Големата Мајка
над камената маса од млада карпа
пред пештерата, пред цртежите
врезани во засенчената утроба,
пресликани од желкин оклоп
на кој жегата длабела кротко и долго
знак по знак од прадревна доба.

Желко, заборавена сестро,
дребен потомку на диносаурусите,
заборавен зачетнику на змејовите
што во приказните ги зачувале
пламенот во јазикот,
светоста на огништето,
жртвеникот во пештерите
со мовлести одрекувања
крај распенет врток,
решките од твојот оклоп
се реси на волшебен килим
на кој ведре летаат низ времето
по закривениот свод на веројатноста,
од каде умножен докрај
сиот бескрај е севезден на дофат,
песните - соѕвездија што горат.

ТОКМУ ТАКА, ИЛИ...

Немало ништо.
Збувнал сеопштиот котел,
а од вриежот се излучиле
оган, вода, земја, воздух.
Или претходел свиреп раскин
на светлина од темнина,
на ред од неред.
Од нив настанал светот,
или од шесте тули,
од шесте плочки,
невидливи но цврсти,
а од нив животот.
Или од дребно јајце.
Или од капка млеко.
Или го создал Бог.
Или движењето.
Или постара од сѐ е волјата,
хидра со безброј глави,
слепа и нема,
која раѓа без престан
и без престан голта
сѐ што се родило,
што се изродило.

Песно моја,
чија си ти,
од што си ти?

ВРЕМЕ Е...

Еве ме, крај тебе светлино горка,
рибино ковче во темно грло,
време е
веригите да ги потргнеме,

да не ни прокрвават
глуждестите зборови
и да се отворат живи рани,
оти немам девет лакти платно,
време е ламјо моја,
црномурна раско во светло око,
да вардиме длабочини,
да не ни исчемреат
јагулестите мисли,
да не се затворат протоците,
оти немам сабја-дипленица,
време е
а не може
ни ти во мене
ни јас во тебе,
стерната е откорната и срамнета,
волшебната ламба дамна докршена,
време е
и моја хартијата, твое запишаното,
мое е грлото, гласот твој.

КАМЕН ЗА ПОД ГЛАВА

Какво е каменото срце,
какво е? Трепери ли?

Тоа не е ситна ластовица
пред лута зима-осојница.
- Цврррр-цвррр-лит! Цирлит!

Какво е каменото срце,
какво е? Воскликнува ли?

Тоа не е полска чучулига,
со восклик-мера за височина.

-Цврррр-цвррр-клик! Цилик!

Какво е каменото срце,
какво е? Немирно е?

Тоа не е палава сеница
што се јази по есента.
Трррр-пинк, пинк! Силб!

Какво е каменото срце,
какво е? Верно ли е?

Тоа не е домашна врабица,
кавгаџика крај портата.
-Шил-шелм-пип! Дел-диб-шилк!

Какво е каменото срце,
какво е? Гори ли?

Тоа не е жолта канаринка
со пев што го следи сонцето.
-Црррр-церрр-церцинит!

Какво е каменото срце?
Какво е?

Вечен стражар во униформа
кој никогаш не трепка
пред мермерниот мавзолеј
во пределот на мртвите,
таму, кај што секој жител
своето столчено срце
го менува за цврст камен
што го става под глава
за спокоен сон.

во змиулеста потрага по трем.

Овде,
развеани прамени ветер
низ степа за јазичен галоп.

ЗЕЛЕНИ ПОЈАСИ

Зелени појаси -
острови во карпест предел,
палмин здив во бронзена пустина,
немирни бродови во мртво море,
шарени ириси крај пламнати црнки,
топли замоци во снежни сни;
- зелени појаси -
развеани, разлеани,
темни и светли,
мои и твои
разгранети ѓртови
во синозеленото време,
засводени мостови
од сплетени дланки,
од страст и од јад,
од глас и од молк
на светото дрво
со расцветан живот,
разгранета смрт,
зелен венец,
зелен бескрај,
зелено...

КРУГ

Клучеви и врати.
Кругот е затворен.
Зад нив е бранот
од звучен рој,
собран во облак -
треперливо своно,
по зацртаната крива
до друг затворен скит
со врати и клучеви.

Мрак и прашања

ЕЛЕМЕНТИ

На самиот раб на постоењето
папсувам пред едноставноста,
срзнувам крај неизбежноста
да поминам низ нивната корија.
Ги сомничам за потајна намера,
им барам слаба точка, грешка,
некоја потпирка за петица и прст,
пукнатинка за јаже и клин,
да си ја врзам половината

дури висам над пропаста.

Се доближувам, дишам до нив,
ги гледам, ги бројам и кружам,
им откривам својство по својство
сѐ во правец на веројатноста.
А тие, без дланки и без крилја,
со невидлив магнетизам
го полнат и го празнат просторот,
се збираат во шумни јата,
во пејзаж што го изместува
стариот востановен ред.

Горам со квечерината на бедемот.
Го стресувам песокот од дланките.
Од кај морето, мрак и прашања
ги заплиснуваат минувачите.

ЕДЕН

Сé потесно му е во светот,
кај што цганот и толпата
удираат суров закон,
а не му се ни јато ни племе.
Лошо ги вари: дивиот говор,
потта, реата од општиот здив,
кива без прекин до солзи,
пати по старите времиња,
за дамна преораниот предел

скроен по негова мера.
Нели си беше сé јасно,
сé прво и единствено,
на свое место Дрвото,
змијата – Змија, богот - Бог,
страста – забранет плод,
сомнежот – излишен зрак!
Некој, Бог ли, Гаволот ли,
од шега ухна сијамско сродство:
од еден и Еден би еден Еден,
меѓа што двои и сврзува.
Секоја ноќ сон не го фаќа,
еднаш за ОВОЈ, еднаш за ОНОЈ
му бие срцето. Скришум од себе,
гласа за свето тројство.

ТОЧКА

Скришно светилиште на светот,
каде големото и дребното
палец на палец потпреле,
крајот и почетокот лакт на лакт,
градат кула, свод што води
до последното ребро од мислата.

Чудо по чудо од ракавот вади,
менувајќи ги лесно страните,
изведува најдобри пируети
против пишаните правила.
Ниеден кафез не ја здржува,
ниеден синџир не ја приврзува,
сама за себе танцува,
скокнува зад планината,

трепка со крајната ѕвезда,
јурнува кон нас, набабрува,
смеејќи се, не подигнува
во својот мајчински скут.

МНОГУСТРАНОСТ

Подревна е од Времето,
господарот на Кружниот тек,
помоќна од неговата сенка
што слепо ја следи водата
и вешто намамува јагула
да избие зад звучниот сид.

Инакво бreme ја премалува.
Таа треба реч со реч да засводува,
правец и правец да распоредува,
греди на кои се потпираат
јазикот, градбата, разградбата.
Да падне Вавилон,
кулата, едногласноста.

ЈАМКА

Совршена сраснатост на стрела и цел.
Уста низ која секој збор сигурно умира.
Место каде што се гнезди празнината.
Врата низ која се влегува во другоста.
Бемка на ништото. Белка на мракот.

Не ја гледаш. Но таа,
околу вратот ти виси,
те допира и те стега
и за зглобот те држи,
за твојата мисла,
за твојот збор.

А ти на неа со оган,
и по неа ти со вода,
врз неа ти со нож,
преку неа со зрна.
А таа со нас в песна.

Ти се враќа со нова приврзаност.
Љубезно подиставена од видикот,
те гледа од огледалото
дури закопчуваш
синџирче со свој иницијал.

Таа е тука. Трпеливо те чека.
Затворена во празнината
од која се срони првиот облик.
Се ниша заедно со тишината,
а некогаш и со нечиј врат.

ОТВОР

Заокруженоста наполно го одречува.
Полнежот одбива да го прими.
Јајцето умира, но не му дава
да му ја види суштината.
Каменот се брани со крутост,
водата возвраќа со потоп,
громот со страотен татнеж,
Бог со сеопфатноста.

Но тој не е празнина што зјае.
Тој само самиот упорно се бара
меѓу преотворените можности.

Го отворам скриеното во мене,
нека земе што му треба,
како што зема хартијата.

Вирвенет и срамежлив, си мисли:
Да влезе? Не?! Да влезе? Не?!...

ОСКА

За неа нема сказна,
никој не испеал песна,
никој не насликал портрет
и никој не повел војна.

А подревна е од Сибила

И поскладна од Елена,
со виткост заводлива,
грациозност неодолива.
Беличествено трпелива,
си го поттура рамото
да ја поземе тежината
од сите смртни атласи.
Не ѝ ја слушаеме смеата
дури со нас и со летото
се врти околу себе
и го одронува семето.

Ако ја следиме по линијата
на летот на ластовиците,
ни додава вртоглавица
и луцидна видовитост:
мракот во кој се обвива
налик е на божја зеница.

ПОЧЕТОК

Таму не се иде со празни раце.
Таму секој носи грутка, две,
колку што држи десницата.
Се носи жар од стариот пламен,
се осветлува осквернетото,
потем се фрла дел по дел
од излишниот вишок,
се додаваат рев и восклик
и скрб што челото го свива
кон мрачни амбиси.

Таму не се иде со празни раце.
Таму секој носи грутка, две.
И наспроти сè, и покрај сè,

не чека мрак, не демне ден,
а патот лош и несигурен,
водата матна и опасна,
границата неodobележана,
а гулаб се уште нема.
Ни коњ. *Каде е коњот?!*

Во ладот на митскиот даб.
Во сенката на светиот сид.
Над небото на сите неба.
Под морето што е молк.
Безбројни мртви и живи
ставаат во празни школки
мали трепкави ѕвезди.

КРАЈ

Куката му е затрупана
со се што пропаднало,
а поштарот пак свони
и остава нови пратки
на невидливиот праг.

Никој не му ласка,
никој не седнува
со него крај маса,
никој не прашува
како му е сам.

Но некој мора
да повлече конец,

да стави точка.
да прими сé,
да чува сé.

Повремено пее
за она што го знае
за нас и за светот.
Но кој да го слуша.
Секој си пее своја песна.

Коиџа за Ное

НИШТО

Не е сува мешунка без семе,

празно седло, неродно поле,
несакан тугинец, адреса што ја нема,
крив пат, корсокак, глуво доба,
црно сонце, безвоздушен простор.
Котва е за некој нов Ное,
ненаселена земја, топло дувло
за секој створ, неиспишан лист,
океан во кој сè се влева,
огледало по мера на твојот лик,
за сечија рака ракавица.
Сигурен цокер што добива игра,
сите бајки ги знае, сите ласки,
со триста магии те замајува,
доверливо ти дава сè што има,
лажат дека за ништо не го бива,
само застанува спроти Нештото
и за ништо на свет не би го дала
ова необично, кукавичино,
ова шарено Колумбово јајце.

НЕШТО

Здрава гранка на која осамнува
видлив белег на битието.
Чун што не/се откинува скришум
носејќи од-до, еден/една, ова/она,
нечиј глас за крај или за почеток.
Што и да е, тежина има, своја цена,
создава немир, ахасфери и јони,
се шири и дели за здравје и аманет.
Не пребира ни место ни време
да пукне глас или лушпа,
вербата или светиот грал.

НИ

Нема очи, само глас што повикува,
повинува, привлекува, повлекува,
под кошулата ти се вовлекува,
гушне ме, вели, мое бело, мое црно,
еден сенка, друг тело, од две едно,
ем не́ има, ем н̄ нема, сум ли, сме ли?

Грмушка крај која секој аврам клечи
и гледа знак што намовнува.
Јазикот в грло, прстите в земја,
во отвореното небо дува и крева
овде и таму меѓу прашалниците,
го остри забот на призрачноста.

НЕ

Без збор го прифати реченото:
кај и да е, со кој и да е,
да му се бојат од суратот,
сиот сочинет од крајности,
одбивноста да ја потпалува.

Ги стегна забите и проба
со раце чаркот да го сврти
и да ја преврти клетвата,
да види од чиј сој е, од каков ков,
пред клисури, нишан и чемер.

Стар неволник од неврат вратен,
секогаш на нозе се дочекува,
ги братими мракот и немракот,
со темен сјај во зениците
невестулките ги подгонува.

Итрец, ни да ни не не кажува,
зад сомнежот исчезнува
за јазик пред да го потегнат
и знаме забодува на облакот
што кренал планина над планина.

Сократ што не пие чемерика,
ни зулум чини, ни зијан носи,
неуморен, саноќ игра со немите,
ровја по ровја прескокнува
и на Бог му го мести кантарот.

Е

Ова или она, еднаш и пак,
лик без лик, сал облик
зад завесата скриен,
доволно просирна за чин
и за раце презафатени.
Аргатин на туѓа нива,
гусар на брод без знаме,
санта невидлива сред говор,
исполин на туѓи желби
што чека да излезе на чисто,
да ја симне маската од лице,
да почине, да земе здив,

пред да го каже своето,
на светлина, лице в лице,
око со око, заб со заб.

Неовдешен ѝредел

СТВАРНОСТ? ПРИВИД?

Тукушто замина
минливоста утешителка.
Одлета со ластовицата,
што гнездо беше си свила
во мртвечница.

Исчезна со бумбарот
во модрата тишина
и со нашиот гранитен товар
потона во невидливоста,
дури избраните
чекаат на немиот одар.

Тукушто замина
минливоста утешителка.
Не сака со нас низ шупливоста,
не час стварност, час привид, не.

ПИСОКОТ НА БАБУНОТ

Бабуноот носи немирно време,
црници со обилен род
и снежен глас од света гора.
Внушува скрб неговиот писок,
непознат планински такт
кој зреењето го засилува
во сите неродни години
што катаесен капат

темнокржави латици.
Сé поретко е на скрките
каде немоста дозволува
погласно биeње на срцето,
како еднаш на голгота
до која допира прашумата
со писокот на отсуството.
И од молкот му се клонат,
речовит е говор на еретик.

МЕТУЗАЛЕМ

Веќе не му се наминува меѓу нас,
жедни за негова реч, за негов молк,
злата чаша за света причест.
Од истиот воздух со нас зема
додека срица мудрост и реч
со свилени нишки за глуждовите,
неспокојни во тупот да грмнат
крај звучните обрачи за главите.
Никого не прима во дувлото,
каде постојано врти касетата
со нашиот громогласен восхит,
вино од кое се напојува
за идното свое пришествие.
Каење-килибар, сон-варовник,
му ја истанчија кожата,
му ја изретчија гривата,
пев и реч што оросуваа.
И сé помил му е неандерталецот
што челото до чело го допира
и за гуша го пристегнува
прекубројниот влекач низ времето.

АМЕБА

Им припаѓа на првите створови
со јасен творечки наплив
и со божја волја за ремек-дело,
по совршена решетка за облици,
по склад што се копнее.

Оние што дојдоа отпосле,
со крути лица, со остри црти
и со очи вперени во крупното,
поклоници на богот Камшик,
со презир ја отфрлија.

Оттогаш кај нив зјае процеп
меѓу животот и потфатот,
делкаат груби откршоци
пуштајќи певливи крици
зад купот неоствареност.
И никогаш нема да допрат
до потребното равенство
помеѓу сите *јас* и она *ние*,
без најмала грешка во рамнотежата
од која паѓаат громови и глави.

КОРАЛ

Откако ја загуби силата,
ја откри итрината и сфати:
моќта е во нејзините прсти

што ја пишуваат историјата
за кусиот блесок на кометите
и за одблесокот на темнината.
Немаше кога да му ја мисли,
избра погодно место
за глоба, грабеж и градба.
Мудар, навреме се тргна:
добар крал е мртов крал,
и врза конец под гушата.
Еднаш во блескав пурпур,
еднаш бесрамно бел,
се припива на женски врат.

ДРВО

Додека може, дрвото одбива
да си ја докаже корисноста.
Кора по кора надиплува,
секој корен папочна врвца,
санта е што сврзува светови,
не му се дава на сечилото.

Додека може, дрвото одбива
да стои на Ахилова петица.
Лист по лист раздиплува,
гранка врз гранка разгранува,
ги привлекува подвижните
со мракот на својата сенка.

Додека може, дрвото одбива
од нас да биде заборавено:
си ги поттура деланките,
цврсти патерици за графитот,
дури одминува низ листот
стих по стих од непознатото.

НЕОВДЕШЕН ПРЕЛИВ

Би час:
го заврте темен глас морето,
како глинена врчва на тркало,
како волнено предиво на вретено,
како зовриен копнеж низ кавал.

И би нешто што нема име:
некое штуро кале,
платан без полнеж,
тврдокорна празнина
темноодно што притиска,
шуба пред навестено зло.

Сидините беа раздробени спили

со кораби излишен товар,
јалови семки и школки,
скелети во нестварни урни,
сé што изело морето
од својот почеток.

Гледав, и немаа крај
упоритоста, издржливоста,
копнежот со глината,
предивото, кавалот.

Некој глас:
– Небото има неовдешен прелив!

ПО ВОДА

Од озареноста на шумата,
бараат вода да им донесам.

Па ајде,
кога не се може без вода!

Со ведрина, без ведро,
можеби дождот ќе го наполам
жедните да ги напои,
до смрт излевајќи се самиот.

Можеби извор ќе најдам
и ќе го припитомам
да ми ја лизнува раката,

во круг да се врти
и кога ќе свирнам
покорно да легнува
крај моите нозе.

Можеби под земја ќе морам
да ч го барам дувлото.
А штом ќе го најдам,
ќе го научам нејзиниот јазик
и ќе ѝ говорам жуборејќи.

Во нашиот крај
водата е бистра мома,
која не се лаже
со дребен бисер.
За да ти дојде,
сидај чешма,
кревај мост,
какви што никаде нема.

ВОДА И СЕНКА

Водата нема сенка.
Водата лови сенки,
фрла мрежа по мрежа
кон својата внатрешност.

Свецкава и трома
е мрежата за денот.
Пајажинесто-леплива
е мрежата за ноќта.
Прозрачна и мека
е мрежата што го повива

твоето чудесно бледо лице.

Водата постојано тече
за да го додржи
тешкиот товар на сенките.
Водата секогаш создава
водоврати, водопади, водоскоци,
каде една од друга се двојат
струјата на искревањето
и струјата на пропаѓањето.

Водата само привремено
ги брише трагите
на нашата незгаслива жед.

ЧОВЕК И ВОДА

Во човекот водата
мимолетно мирува.
Починка меѓу две фортуни,
два говора, два привада.

Во водата секој се фрла
како во своја постела.
Водата е голема риба,
која со ништо не се лови.
Се лизга од дланките
и од зрнестиот заод
бега на очното дно.

Човекот и водата
се борат до смрт.
Учтиво се смируваат
во трајната отсутност.

Мийска лајавица

суи генерис

НЕ БЕЗ ЗАВЕРЕНИЦИ

Мртов е богот Етер, палавиот пијаница,
мртов како и сите небесници што дојдоа по него,
како што вели Хелдерлин...

Талкаа со Хесиод по небото, со млади лавови
’ржеа горделиво, лумпуваа, заведуваа кај ќе стигнат.

Друго беа Анаксагора, Емпедокле и Платон.
Многу му ја ценеа вештината: од ништото,
од самата желба сам да се создаде себеси,
најпрво во нешто одвај присутно, одвај тука,
лесноодно како живата, но без оловна тежина,
нешто фино и нешто недофатно
за ниедно небеско сито.

Ја ценеа моќта во себе да се згуснува,
да се надрочува во нешто како празнина
од која настана прво опфатниот простор,
во просторот нешто како магма за пратвар,
па нешто како сила од која би речиси светлина,
нешто искричаво, еластично, силно и прозирно,
добра основа за четирите елементи,
а петтиот извлечен од сржта, чиста квинтесенца.

Имаше во него дух, некоја готовност за пресврт,
една весела непредвидливост, мошне привлечна.
И долго на малата мета едреше сам низ небото,
лефтерен и сјаен среде густата физика.

Околу излеаните фигури
во тајни светилишта,
носејќи просеано јазично жито,
се собираат завереници,
секој ден, секој преубав божји ден.

НОВИ АРГОНАУТИ

Се пустат речните брегови.

И стадионите се пустат.
И големите паркови се празни.

Ги нема аргонаутите,
ги нема гимнастичарите,
ги нема дискофрлачите,
ни гледачите ги нема
да ги следат нивните вежби.

Сите се внатре. Залемени.
Затворени во мазни школки,
во пластични плоскави сефови.
Исповиткани околу мазните маси.
Крај екрански полиња.
Како на пусти острови
бродоломници со изгорени лица.

Сите улици се пусти.
Сите плоштади без химни.
Фонтаните без вљубени.
Сите се внатре. Заборавени.
Вклучени на кабли.
Изброени во бајти.
Сами, а заедно нанижани
низ целата планета.

Со глави во екраните.
Со камери во очите.
Со глувчиња за среќа.
Прстите им се закопчани
на разни тастатури.

Ги нема старите аргонаути.
Го нема старото златно руно.
Ги нема криумچارите
на миризливи зачини,
префинети ткаенини
и скапоцени камења,

ни нивните галии ги нема
на островите.

Сега сите се внатре.
На програмирани пловидби,
ловци и ловени,
во постсиликонски
бежичен океан.
Праќаат и примаат
електронски пораки.
Следат упатства
за нови авантури
во базите на податоци.

Сите шуми се пусти.
Сите цветни градини.
И планини и пустини.

Наместо икари,
подвижни слики
во небото.
Нови икони.
Хипераргонаути.

СУИ ГЕНЕРИС

Сега е лесно. Но тогаш, но тогаш!
Што ако не низ песок и сенка,
Со што ако не со оган и вода,
Ако не со лакт и чекор,
Ако не со прат, со камен,
Ако не дланка и лак,
За да бидеш ти, да си.

Сега е лесно. Но тогаш, но тогаш!
Имаа тајна и имаа смелост,
Немаа број и немаа вага,
Немаа врата и немаа клуч,
Сал твар што свива сенка
И нагота што блеска
За да бидеш ти, да си.

Правта тропа: *Тука сме.*
Нивна куќа е бројот 13.
Нивен стан е бројот 7.
Можеш да ги повикаш
Ако го извикаш денот,
Ако ч кажеш на Месечината,
Ако кажеш.

Тие, древните ковачи на Ур.
Тие сакаа. Тие знаеја
Како неброеното,
Како немерливото
Кове временска скала
На чиј крај си ти,
Чиј крај си.

Сега е лесно. Сега е можно,
Но ти бегаш, ти се криеш,
Се лизгаш низ парапетот
Од оградата на времето,
Брзината расте, јуриш
Кон почетокот,
Кон другиот крај,
Кон крај.
До крај.

НАСУКАН КИТ

Зошто не мера, зошто не несовршенство!
Подобро грст, подобро напрсток,
Наспроти океанот, наспроти небото.

Но тоа не си ти и тоа не е твојот глас.
Некој друг низ тебе зборува.
Некој друг со твоите очи гледа,
во нив го нема шумскиот лад.
Некој друг е пред твојот поглед,
наместо бескрај, таму стои сид.
Некој го поклопил твоето тело.
Некој ја заклучил твојата смеа.
Ти веќе не полетуваш
на разлистениот звук.

Наспроти океанот, наспроти небото,
како и Орфеј, одбираш
да бидеш принесена
на олтарот на убавината.

Уште замав, и ти си насукан кит.
Од твојот мозочен восок
лицата на нимфите
имаат порцелански сјај.

НАГЛЕДНОСТ

Учителот говори.
Учителот открива.
Се појавува Херодот,

потем Крез, па Кир,
сред ледено поле,
отворено за сите погледи.

Учителот говори.
Учителот открива.
Учениците во полето
ги учи Херодот,
потем Крез, па Кир.
Еден, два, вежбаат,
од лево на десно,
ред до ред, род до род,
решетка до решетка.

Учениците говорат.
Учениците откриваат:
ама е исцртан светот!
Тенка-права, тенка-коса,
дебела-права, дебела-коса,
еден, два, лево, десно,
ред до ред, род до род,
решетка до решетка.
Бележит ребус од решки.

Учителот говори.
Учителот заклучува.
Исчезнува Херодот,
потем Крез, па Кир
низ митска лапавица.
Секој е на своето место.
Свони.

ПИТИЈА

Хермес ми дува во сандалите, а јас,
збунета од доверената благовесност,
неочекувано затечена со награда,
се потпирам на древно крило од жерав,
на неспорниот му клинест лет.

Имам за тебе мало откровение,
залог е што пламти како првиот оган
на кој прстите еднаш ти беа затечени,
но не свикнаа на светоста на оној
што секогаш опоменува.

Гласникот никогаш не е исцелител,
а тој што знае нема моќ да разубави.
Пановата фрула не може да те возвиши
без да го најдеш гласот во пустината,
каде попусто крева свој дом.

Хермес ми дува во сандалите, а јас,
изненадена од веста што ти ја носам,
затечена со неочекувана награда,
погледот го кревам на крилја од жерав,
на незапирливиот им лет.

МИНОТАУР

Сé привршува. И Сибила го знае тоа
иако, понекогаш, ја обзема сомнеж.
Конечно, вон смрдливата кожа,
со својот сурат ќе го дочекам Тезеј,
така што испотен ќе се буди ноќе
и со страв ќе го наслушнува секој шум.
Сега пророштвото му го остри мечот,

клопчето на Аријадна го води кон излез
– фино таткоубиство, а чисти раце,
достоен чин за нова империја.
Време е, најпосле, Крит да се смири,
похотата е засолната зад Бикот,
тој силен штит за сите слабини,
прадедови закони, завети и трон.
Знам дека немаше друг излез -
ситниот грев е казна, крупниот слава и моќ!
И ќе молчам за уплавот на Тезеј,
Аријадна мора да плати за тоа,
сѐ до смртта на штуриот Накс;
Минос и Пасифаја без проверка
ќе оплакуваат глава на Бик и тело на момче,
на еден по кој Тезеј по грешка ќе удри
дури снове низ очајот на Лавиринтот.
Ќе му ги навлечам кожата, облеката,
и ќе тргнам за првпат слободен
без да ми требаат крилјата на Дедал.
За нив немав храброст по она со Икар.
Сé привршува, но митот ќе трае.

МЕНЕЛАЈ

Не сакав Троја да падне.
Да не беше Агамемнон,
ќе немаше таков колеж.
Не прифаќам вина,
Клитемнестра добро знае
колку тежи совршенството.
Елена и Агамемнон беа
незаситни за слава.
Јас сакав нешто друго.

Убаво го пречекав Парис,
и сé беше како што треба:
стражата опиена,
бродот подготвен добро,
посадата сигурна
за таква пловидба.
Заминав да здивнам.
Но, еве, Агамемнон тропа,
на војна повикува.
Што можев со него,
со уште еден од бојџи здив?!

ТИРЕСИЈ

Престанав да пророкувам
и станав поет,
без да се начнам сам.
Се приспособив кон времето,
им се доближив на луѓето.
Ми здодеа да повторувам
една иста свирепа слика
за нивната иднина
со тешки одежди,
стројни колку и мечот
виснат над нивните глави.
Откако станав поет,
си ја ослободив инвенцијата
и уживам во неизвесноста
со каква нова бизарност
одново ќе ме изненади.
И, се вровре ли пророштво,
можам да им речам:
"Оставете ме, поет сум,
сé ми е дозволено!#

ВАЗНА, ОДИСЕЈА

Лицето зад пајажина,
струната не попусто
минува закосен лак,
освојува идно отсуство
и не може да крикне.

Секогаш сонува ист сон:
како плива низ трски
покрај зебреста патка,
сé до пресудниот бој.
Никогаш не помисли
на осудените на азил
во пределот што паѓа
пред безвучен растрел.

Лицето зад пајажина,
пената не попусто
минува закосен лак,
освојува присуство
и простор да крикне.

МЕНАДИ

Никогаш не си заминале
за да не остават закотвени

во залостена аркадија.
Резенка по резенка
ја делат со нас темнината.
Сокот ни тече низ прсти,
не засркнува в грло,
пушта корен и вирее
мрачен жар во алтиците,
талас што го протресува
остарениот океан, светлината.

ВЕЧЕРНИЦА

Распука мапата на вселената
од бодешите на калемарите
времето што го впишуваа
врз нејзиното лице:
ниту е божја градина,
ниту вечност заводлива
што мами со недостижноста.

- Уште по една лута - вели Бог,
кој со нас заедно умира,
гледајќи како се оддалечува,
неповратно се смалува,
Вечерницата,
тоа небесно и недостижно,
тоа наше изабено кале!

БОГ МЕЃУ НАС

Штотуку кај нас намина Бог,
блескав, како што може да е Бог
со сета присушта целокупност
на неговото Свето Тројство.
Стаса со сите ангели,
со сите влезени во Рајот,
со светите писари и писмо,
со сè што му оди во прилог.
Време е за нов милениум,
време - за нов договор!

Песјакојѝ на времето

БАЛАДА ЗА ЗАПИСОТ

Моливот и кредата
сè поархаични,
амајлии со чудотворна моќ!
Сребро и графит
за прстите лепи,

втиснува црн и бел знак.
Еве круг и права
и други фосили
од каменото дно.
Меѓу клисурите
невидлив мост,
сребрената и
графитната нишка
цврсто те држат.
На пергаментот
одново се впишува
првиот запис.

БАЛАДА ЗА ЈАБОЛКОТО

Не би можело да се зафрли
ниту да се заборави некогаш
сенката од завереништвото
закостенета во грлото.

Во дослуж е со окото – и,
зошто да не, историјата
нели е и негова историја?!
Истиот црв не подјадува,
нѓ приклонува да вложиме се
на преостанатата карта.
А скапоцен златник е
за зборот што натежнува
колку целото потомство.
Доволно е само едно
да отпочне сосема нов свет.

Зарем пак јаболко за вечера?!

БАЛАДА ЗА МЕЧОТ

Јаболкото на балчакот,
зрело за цврст допир,
добро го помни
жешкото длето
на стариот мајстор.

Што ли прикриваат
тетовираниот релјеф
и празните длапки?
Песјакот на времето
питомо квичи
пред острвениот раб.

Убавиот од Снартемо

и позлатениот на Хилдерик
меѓу првите по моќ,
величие и сјај
и со толку жед
за кристална острина
во металното срце.

А вештите раце
на стариот мајстор
одамна ги нема
јаболко да зграпчат.
Сепак, може да се види:
џЦристуc винцит!в
џЦристуr реинат!в

БАЛАДА ЗА МЕЛНИЦАТА

Помислата на леб –
допир на коприва!
Дувнуваш во дланките,
врелината ја префрлаш
од рака в рака,
и за миг си дома
каде масата подготвено
го чека кралот
на светиот обред.

Збирањето зрна
е горчлив залог.
Мислиш – ја совладав

земјата, а таа
те обзема сиот
па во тебе ´рти
жедта за жито.

Полето секогаш
наvasува море,
наездите во јата
лакомо ги голта
гладната мелница.

Внимавај: од зрното
набабрува лебот во зборот,
класот на сечило чека,
се нема каде
и конечно се мора:
помислата на леб
врз маса!

БАЛАДА ЗА ЕНТЕЛЕХИЈАТА

На сите ни е јасно –
боговите стремат кон несовршеност!

Околу цртата што не двои
искри врелиот песок
и ´рти свежа минливост.
Да, ова е зборното место
за стрвните за уверливост.

Потребна е маска, нов облик,
можност за игра по остриот срт,
но само до извесна точка

од каде насуканиот Прометеј
ги одвраќа со презрив прекор.

А песната на кривкиот Орфеј
сосема до небото се слуша.

Поривот за подвиг, лесен како копје,
те издига до сртот на ѕвездите.
Треба да се издржи таквиот лет,
да се додржи таквото место
додека се заборави твојата телесност.

Излишна драма: децата во дворот
меѓусебе повлекуваат црта –
играта веднаш може да почне.

Ентелехијата бара
карпа за скок!

БАЛАДА ЗА ЕЛЕНА

На Билјана

Лузна е на времето,
скоравена на дланките
од упорните Ахејци
во незапирлив поход.
Прокажана со убавина,
со векови ги влече
подарениот лик,
совршениот облик
и сè она што им припаѓа:
страст, гибел, гнев, копнеж...

Без неа ниту Хомер е можен.

Илијадата, кристална топка,
ја умножува во бескрај
дури и тогаш смислено
кога ја премолчува.
Името ѝ е основен такт
по кој го одмеруваат
сопствениот ритам
сите претходни, идни
и незбиднати собитија.

Од каде ѝ е грацијата
додека чекори со таков товар?

БАЛАДА ЗА ИСПОЛИНОТ

Што со празнината,
со чудовишната ч бескрајност?

Каков непрегледен товар,
каов префинет товар,
каков просирен товар
во наследство...

Одамна во нас
изобилно пресипува,
вгнездена во шуплините,
го одречува со прекор

нашето одречување.

Привремено одредметена,
нашите прсти ч велат Не,
меѓу нотите треперливоста ја чува,
ја засипнува остријата на зборот
и кúпот го врти на тркалото.

Навалена во сенката,
од отсутноста на сенката,
кон меѓусенката довикува
со глас на стар пријател.

Со трпеливост на исполин чека
да избувне од кúпот на сцена!

БАЛАДА ЗА ИМЕТО

Страв и трепет со името.
Трепет и страв од името:
јас-име, јас-тело, јас-пол,
јас – волја – дух – ум,
каква тиранска фаланга
со силен крик ЦАУСА СУМ!

Остатокот - сув талог
што конечно нѓ содржи.
Цртај со таков јаглен,
и печатот и иконата
поуверливи се од ликот

што секогаш изронува
од видливата страна.

Еве го *īвoей̄тo*, а еве *мoей̄тo* име.
Просторот, конечно, поделен.

БАЛАДА ЗА ПРОГОНСТВОТО

Размислувај за прогонството,
за тегобноста на болестите,
на војните и бродоломите, –
му порачува Сенека на Луцилиј.

Прогонството е – дар божји!
А по Адама Бог го прогони Каин.
Во гадната утроба на китот
од благиот мирис на јаболкото
залудно себеси се прогони Јона.

Множеството раѓа множества.

Самопрогонствата се делат
по место, време, начин и средство
и како сé – тежнеат кон совршенство.

Свети се петиците на пустиниците
што бегаат од гласот на искушението.
И за миг се издолжува патот
додека ловецот се преобразува во плен.

Суптилните преливи за изопштувањата
ни ги овозможи првата анатема.
Но, кој или што ги прогони варварите:
Венети, Авари, Татари и други орди,
а баладата за нивното прогонство
низ временската клисура одекнува.

БАЛАДА ЗА ОБРЕДИТЕ

Има древни обреди со несгаснат сјај,
обреди преполни со знаци, гестови и звуци,
нивниот татнеж се пласти низ вселената.

Се искачуваме низ нивната мрежа.
Раѓањето и смртта
и сите други кривки нешта,
невозможни без напор,
бесмислени без знак,
обредноста ги воздигнува.

Се вивнуваме под нивната мрежа,
ние бистри, ние моќни
и со безбројни нишки
од обредна светлина
нераскинливо за суеверието
сме прикачени.

Има древни обреди преполни со знаци,
обреди раскошни со гестови и бои,
нивната сенка нѐ обликува
во незапирливото наше испарување.

БАЛАДА ЗА БРЕЗАТА

Тука е – витка сфинга
пред нашиот дом,
беспоговорно внедрена
во сè што нé исполнува,
записнува, истиснува
од рамновесието.
Со секој миг
и бабри срцевината,
и пошумно се гласи
за сите што храбро
пред неа ќе запрат.

Нема лист без загатка
што се заканува.
Време е да се каже
тоа што никој сè уште
не го рекол.
Но смола се лепи
на младата кора,
се втиснува мирисот
на свежите усни
и одново ќе глаголат,
без ништо да кажат!

Пра̄го̄ӣ на сӣгурно̄стӣа

Зад ѝпросирно̄стӣа

ПОДГОТОВКИ ЗА ПРЕТСТАВА

Најнапред лавовите, слоновите,
мајмуните и другите дивини
треба да се смират со благи средства.

Шапката на маѓионичарот внимателно
да се исполни со бели гулаби,
шарени шамии и други сродни ветувања.

Добро да се проверат синцирите,
оптегнатите јажиња, цврстината
на мрежата, бравите на големиот кафеуз.

Но најмногу од сè внимание бара
ритуалното шминкање на клоунот,
на кого се потпира секоја претстава.

НАСЕТУВАЊЕ

Твоето внатрешно уво
(кога одвреме-навреме
ќе му се допушти моќ)
таа кристална школка
(те застрашува, нели)
од самото дно
на првото море
сè уште го чува
засипнатиот шум –
(почуј, тоа си ти!)
напрсток е низ кој може

безопасно да се вовреш
меѓу неговите спили
(каква ли тајна има?)
и пак те чека проба
(но ти не плаши се)
твојата очигледност
кристално одзвонува
(потпалува зрак)
од одблесците
искри ново соѕвездие –
неговите сенки
втиснати врз листот
непрестано ги одгатнуваш!

ЗАД ПРОСИРНОСТА

на Шемови

Зад просирноста непроодна,
со лицето свртено кон нас,
со ведрина, но не и без напор,
целокупен во истоветноста
а не без довршеност,
во теснецот меѓу две можности
присуството го објави
Симоновиот ангел.

Го привлече

неколебливоста на шумите
мирисот на слезовото сонце
и сињакот на издишувањето
препознатлив во смеата
на оние со толку жед за лов,
чии мрежи им ги зацврстува
вистинито уверување.

Го занесува потрагата,
без побуна и без Бог,
меѓу прстите и гласовите
да се задржи истечувањето,
талогот да се сочува
од метафизичкиот сон.
Ќе проникнат ли во природата?!
Што ли се насира таму?!

ДУФ

Отсекогаш и бил меѓу нас,
вгнезден во процепите што не се тоа.
Го слејува бранот со друг бран,
морето на потоп го приклонува.
Зглобовите му се дувло а сенката трем,
во годовите на стеблото се јавува,
но никогаш во засипнатиот глас.
Со голем замав на крилото
пласт по пласт совладува,
најмрачна тишина, најдлабок мрак,
испарувањето на саканиот чај

со толку силна боја на латиците,
острицата на ножот што бдее.
На секое место. Во секоја доба.
Непотрошлив, присутен во сè,
не разлива до полно равенство.

ЗАМИСЛИ САМО

Не е тоа прав, иако слично на прав
има склоност за растрошување.
Ни пајажина не е, но како неа
сè обвиткува со тенки нишки.
Ниту е чад, иако налик на чад
има склоност да се извишува.
Не е ни ноќ, но како темна ноќ
ни станува блиско, секому драго,
па мислиме дека нам ни припаѓа.
Ни пиреј не е, иако е сличен
со склоноста да се вкоренува.

Не е ни златник, но како златник
може да се стркала кај и да е.

Има ли смисла сето тоа и за што
неуморно расчистувам простор?

КАРПА ЗА СКОК

На секој глас шишарка никнува,
затворен прозорец зад кој гласот
го крие својот скоравен лик
пред трошни кипови од сол.

Моќта му се насетува
во сенката на длабокиот тон,
во засекот на синиот свон
што крај нас профучува,
поттиснувајќи не до работ
на карпата предвидена за скок.

Чувам една шишарка.
Љубопитно ја превртуваш.
Започнува нова песна...

РИД, РИБА, КОЊ

Врската меѓу нив не е цврста:
масивен рид – дребна риба;
пргава риба – закован рид;
а што со коњот? – Простор за коњот!

(...кон облакот се устремил коњ,
облачен порив го влече,
по сртот неуловлив плови;
кон сенката недостижна
неуморно риба каска...)

Јасен е патот Бруте брате,
подготви се за сура карпа,
за лет во празнината!

НИШТО ЛИЧНО

Не, навистина нема ништо лично
кога за себе, во себе, пред себе,
кога зад нас, крај нас, над нас,
ќе се распне виножито...
Да се вивнеме до неговиот срт,
глетката што блеснува, постварна е
од она што сме:

нечуен звук на трева,
збунувачка боја на габа,
одблесок од очите на свер
засолнет во недостапноста.

Но дојдениот не се премислува
да го пресретне говорот на планината.
Погледот му е прикован во кратерот
со отворени можности за светот...

Време е да изртат нарциси!

УШТЕ ЕДНАШ

На С.С.

Отсутност на море
ги записнува бедемите
сé уште неподгнати
околу мојот (мој ли?)
валовиден град...
На местото каде
пристанот е можен
пламнува светот,
неизбежниот го крева
талас, го принесува

на истиот олтар,
мостот понорница
кон првиот котелец
каде што трепери
чистиот глас...

Зошто гавранот
наеднаш го снема?
Зарем брезава
не му беше
сигурен дом?

ПРСТИ

Никој не ја оспорува
јасната трага на прстите:
неуморната мистрија,
богатата шара на ножот,
изобилието на градината,
чадот што се извишува,
раскрилените едра,
моќта на иглата
и онаа на перото
преполно мистерија
што модрината
ја заговара и тогаш
кога се заборава
на сеопфатниот...

Нема друго,
освен ластар за кавал!

ПРАГОТ НА СИГУРНОСТА

Стоиме зад нашиот праг,
тој штит-закрилник
пред раскрилената врата,
пред студената отвореност
на есенската градина.

Градината ја влече
топлината на домот
од која повторно да вивне
очекува. Внатре во нас
есенското студенило
сосема се зафатило.

Ќе се прескокне ли прагот
на втиснатиот облик,
толку остар и груб
во своето сопство,
панцир за други можности.

Нова земја

СТАПИЦА

Зад стапицата море
(си нагазил пат-круг)
демне мраморно око.
Вашите ахасфери
и вашите антеи,
безбедни се, вели,
пробивот не е можен,
таков е основниот закон!
О мушички на светло,
од вашиот немир
се топат поларните капи,
а маглата над нас
седефно заслепува.

ЗАТЕГНАТ СВОД

Подвижноста пред и зад нив
многустрано не умножува.
Крупни одблесоци рони
твојот поларен лик,
се лизгаат меѓу нас,
ги вцртуваат просирните
облици на мазнината.
Исправени во сопствената
истоспротивност – зарем сме?
Уверливоста – во капки...

ТВРДИНА

Огледалото, тврдина
отворена, затворена
за доверливоста
во дар што му ја нудам,
бодликаво опстојува
пред мојот питом пес.
Мера зема на сé мое,
слика е вашиот простор
и сé може одраз да има
со прецизни димензии.
Слушни како одекнува
неговото прснување:
ни ја одсвонува ли
смешната конечност?!

ИНАКВОСТА

Пирамида од мраз
што те изненадува
со остриот облик,
толку тврд за ирисот
свикнат и планина
да гледа со презир.
Тој нов наш трон
што не осветлува
и нѐ поткрепува,
врз него не со тежината
и не во еден налет

што може сé да строши.
Треба меко со прстите
врз нејзиниот оклоп
и тука нема тајна,
порозноста е карта
за ваквата игра,
всушност, и не знам
што уште чекаш?!

ПОЛЕТИШТЕ

Овој спирален лавиринт
во кој метално одзвонувам
а ехото од секој удар
има и време и простор,
овој спирален лавиринт
полетиште е, ви велам!
Лебдам во истата точка,
но не и во истото место,
крај кристално кривки трошки
на она што е и она што било.
А она што треба да се збидне,

набабрува во прекрасна грутка.
Високо над неа лавината
безмилосно созрева...

НОВА ЗЕМЈА

Се врти неуморно мајката Земја,
ја вее палавата саја, шарената шамија;
над оловниот Урал алово јаболко блеска,
се витка хоризонтот, змија во бегство...

Поејска квинувачница

Однајре

НЕЈЗИНА ПЕСНА

Заинатено молчам и не ја погледнувам,
и го вртам грбот штом ќе ми пријде
цел еден ден,
ден што е зима,
ден што е брег.
Отворам фиоки, затворам врати,
преместувам сè од обратната страна
една цела ноќ,
ноќ што е лето,
ноќ што е река.
Излегувам надвор меѓу туѓи куќи,
затегнати лакови, вперени стрели,
цел еден ден,
ден што е лето,
ден што е река.
Ја оставам заклучена зад девет врати,
се кријам зад десет перници-тврдини
една цела ноќ,
ноќ што е зима,
ноќ што е брег.
Ми влезе во сонот,
го отвори блокот
и со мојот молив
песна запишува.

ЦРВЕНА КАПА, СИНА КАПА,
СТЕФАН

Во мојот блок стои:
црвена капа,
сина капа,
Стефан.

Знам црвено што е
и знам сино што е,
знам кој и чиј е Стефан,
за капата – не.

Твоја ли е
црвената капа,
сината капа,
Стефан?

Не, вели Стефан,
зелената е моја.

Твоја ли е
црвената капа,
сината капа,
небо?

Не, негова е
сивата капа,
облаците велат.

Твоја ли е
црвената капа,
сината капа,
куќо?

Не, моја е
белата капа,
куќата вели.

Насекаде ја барам,
никаде ја нема,

црвената,
сината капа.

Но стихови има,
и припев има
за мала песна со капа,
црвена песна,
сина песна
за Стефан
со зелена капа.

ГЛАС ОДНАТРЕ

Не можам да бидам мајка-земја
и везден да се вртам околу вас
како околу своја оска,
песни мои.

Повеќе сакам слободен лет
од монотони низи на вртежи,
повеќе непредвидливост
во морето на графиконот
и разбранувани амплитуди,
секоја со свои галии,
секоја со своја елена,
секоја кон нова троја.

ГЛАС ОДНАДВОР

На прагот што двои сон и јаве,
во совршена рамнотежа,
чадот на сонот и чадот на чајот
кружат со птичји јата
пред да се истури оловен порој
од тешки зрна и зборови.

РАЃАЊЕТО НА РЕЧТА

Во ноќ густа, во која ветер нема,
ни шум има, ни глас се јави во ноќ,

во ноќта пуста, во која свезда нема,
ни зрак има, ни пламен трепна во ноќ,

со преѓи од саѓи, над окно од гламни,
повлечи црта и речи - не - во таква ноќ,

отвори сомнеж, разгори пркос, искра
да вивне, реч да се роди в глува ноќ.

ПОЕТСКА КВИНУВАЧНИЦА

Овде и само за тебе,
низ оваа лирска квинувачница
потекува реченица-вододелница
и метафорично пливаат
јата пастрмки на отворената страница
пред нашите насмеани лица:

моето над хартијата, додека пишувам,
твоео над страницава, додека читаш.

ГЕОМЕТРИЈА ОД ЗБОРОВИ

Европско финале на клубови:
Милан од Милан и Ливерпул од Ливерпул.
Што друго освен нерешено во Истанбул.

Боже!
Каква совршена рамнотежа!
Каква симетрија!
Каква ли геометрија
во Истанбул, царски град!

МОЈОТ ЗАНАЕТ

Читам.

Влегувам во улица-реченица.
Ставам знаци за непречен тек.

Читам и читам.

Минувам по ходниците на текстот.
Се искачувам на сите катови.
Кај што нема скали, доградувам.
Кај што нема делови, донесувам.
Разнесеното го враќам.

Читам, читам и читам.

Ги проверувам долапите.
Ги затворам вратите.

Ставам печат ако треба.
Го склопувам логичкото скеле.
Го собирам зданието во еден лист.
Го стресувам.
Верба волант, скрипта манент!

АЈДЕ ВО ЛОВ

Ајде во светот, светол и темен,
отворена, шумна, умна книга,
ајде да листаме лист по лист
до празна страница-станица;
ајде нека истлее белата магла
и нека потечат потоци мисли
со срмени пастрмки по брзаците;
зората е стокмена за зелен бег,
планината пасе свездена плева,

месецот кобец демне од сводот,
денот пеликан над езерото кружи;
ајде во лов низ бучен поток,
по нестварни риби со рујни дамки,
ајде да фрлиме варена пченица
и јадици со јазли загадочни,
со шарени мамци на свилен конец
за песна в грло што зема здив.

Јазија

ПРОСВЕТЛУВАЊЕ

Божилак вжештен блесна,
од жетвата светлосна сноп.

В горешта лапавица
светици и светци
сред небесата,

светулки стреперени.

Свештникот високо блескоти,
прска светлост посветена.

Свештеникот вџашен и стишан
сред божјата просветленост.

ЈАЗИЈА

Болсна змија зад заврзот,
се изјази по лозата,
по гроздови, по златести...

Солза светна зад превезот,
се изјази по трепките,
по браздите прокапа...

Врза јазол во разбојот,
се изјази грозницата,
се заплете, се заврте...

В јазот змија развива
врзоп јазли златести,
ги заклопи, ги заклучи...

ПОЖАР

Жрец-жетвар жегна жетвена жртва,
оживе жагорот, поткожно ждребе,
жугна жарче,
жужалец ожури жилеста жедба,
жар-жерав жижна вжештена жедба,
жубори жештина,
жестина жари...

ЦРТЕЖ

Цеди нем цеј црковниот цер
меѓу две црти: црвен – црн,
цица цибурина лиснатиот цреп
меѓу црница – црвеница,
црно царче во црвено
меѓу црници – црвеници,
царска целувка за циганка
меѓу лиснат цер – цреп црковен,
црта звукот цимбало
меѓу две црти: црвен – црн...

ИГРА

"Шуми, шуми шебојот...#
шушна шишарка,
шета шах по ширини...

– Шух!

Шушти, шушти шебојот...
шушулна мешунка,
шлапка шах по шамаци...

– Шех!

Шепна, шепна шебојот...
шикна шамакот,
шиба шах по шимшири...

– Шах!

ОСКОМИНА

Олово стопи, облог стопли,
изостри око, осило модро,
опитај ороз, огнена плот,
обружи облак, отиснат брод,
– оскрби се,
објало стокми, опинок обуј,
одврти води, откини плод,
одрони опој, ободри оган,
одбери орда, отчаен род,

– одметни се...

ПОМЕЃУ

Тап-тап, тап-тап,
по капка капе капка, кап,
се лизга жедна од сад до сад,
низ жилка кривка по густ мрак,
да крене капак по нов лач,
тик-так, тик-так,
кон врвот лази, тражи знак,
се витка тивко по чист лак,
го бара, гони, врагот драг,
да светне сонце, да блесне зрак,
туп-тап, туп-тап...

ЕХО

Пространо – ааааа,
опфатно – ееее,
длабинско - ууууу,
високо – иииии,
темелно – ооооо,
ехо кое ни наложува
беспоговорен правец.

РАСПАТЈЕ

Ако биде, зарем би било:
да може да има, би било
кога би имало, но ако нема,
како би било – ту таму, ту вamu.

Но ако не биде, зар ќе не биде,
кога би било, не би имало:
"Да се биде или, пак, не,
прашањето е! "

ЛАВИРИНТ

– од ништо за нешто
пред нешто кон ништо
со ништо во нешто
зад нешто по ништо
до ништо од нешто
на нешто за ништо
над ништо низ нешто
за нешто на ништо
под ништо до нешто
од нешто кон ништо
во ништо со нешто

без нешто пред ништо
за ништо по нешто
вешто, вешто, вешто –

Моите кругови

ВО КРУГ

Можеби во него е невозможно да вникнеш,
но од ѕидините секоја точка е на дофат,
се вртиме околу замислена оска,
целта ја заокружувате, кон крај
го приведуваат својот дамнешен труд:
"Не ги допирајте моите кругови!" –
залудно довикуваш.

КРУГОТ-ТЕМЕЛНИК

синкаво опточен, златесто обрабен,
благо свртлив, широко опфатен,
густо опсипан, поетски поткренат,
сјајноок, питом, раскошно блескав,
кругот неуништлив, кругот еластичен,
нашиот камен-темелник.

ОДБЛЕСОК

Во растурено улиште
кружна мешаница и цагор
и едни втренчени
небесни очи кон сводот
во кои се одразува
разурнато улиште
во небесна мешаница.

СКАЗНАЛКА

Залудно чекаш невремево да мине,
втурни се, дозреан плод, висната капка
е овој миг, решеноста е нужна
за одново да почне да јурти сé
од отворената Пандорина кутија.

ПЕСОЧНИК

Во сувото грло на траењето
Херкул залудно ги напнува мускулите
додека полека се лизга:
еве, уште едно треперење
и крикот се струполува
меѓу карпите од онаа страна,
чие ехо го насетуваме
во топлата постелка на материцата.

ВЕСНА АЦЕВСКА (10 ноември 1952, Скопје, Република Македонија)

Пишува поезија и проза, повремено есеи и критики; преведува од руски и од јужнословенски јазици. Член е на Друштвото на писателите на Македонија, на Македонскиот ПЕН-центар, на Друштвото на преведувачите на Република Македонија и на Интернационалното друштво "Калеваласеура" од Република Финска.

Дипломирала на Факултетот за филолошки науки при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје. Работела во хуманитарни организации и во Републичкиот завод за социјални дејности, потоа во "Република", првиот дневен весник формиран во независна Македонија. Сега работи како лектор во Институтот за национална историја во Скопје.

Била член на Редакцијата на "Стожер", ревија на ДПМ. Во моментот е уредник во Редакцијата на "Книжевно житие", ревија на ИК "Макавеј" од Скопје.

Ги објавила следниве поетски книги: *Подгојовки за ѝрејстѝава* (1985), *Карѝа за скок* (1991), *Коѝва за Ное* (1994), *Неред во оґледалоѝо* (1996), *Кула во збороѝи* (2005), *Сѝолисник* (2009), за која ја доби престижната награда "Браќа Миладиновци#.

Објавила неколку поетски избори на други јазици, дома и во балканските земји: *Цауса сум* (Буџурест, 1996), *Сасдамсизликѝан бал ѝзѝа* (Истанбул, 1999), *Хјалё щелёс* (Схкуп, 1999); *Неред у оґледалу* (Смедерево, Београд, 2001), *Безредие в оґледалоѝо* (Софија, 2001), *Марѝинки* (Проект на Министерството за култура на РМ, Битола, 2008), *Коѝњица Ноеґо* (Њарсхава, 2010).

Нејзини песни се застапени во повеќе антологии на современата македонска поезија, подготвени од домашни и од странски редактори, меѓу кои: Мицхаел Сзпорер, *Македониан ѝоеѝрпс - фин де сицле* (1985); Венко Андоновски, *Песна над ѝесниѝе (Тхе сонѝ бесонд сонѝ, 1997)* на македонски и англиски; Богомил Ѓузел (за Белгија, 1995) и Влада Урошевиќ (*Сейѝ воѝц де феммес, Скопје-Париз, 1999*) за француското говорно подрачје; *Придавам форма на коѝнежа (Женска ѝоезѝа од времето на ѝрехода в Бѝлѝарѝа, Македониѝа и Србиѝа; сѝставителки: Мирела Иванова, Мая Боджиевска, Мирѝана Вукмировѝч, Софиѝа, 2003)*. За нејзиното поетско творештво, под наслов: *Ехо на ениѝелехиѝаѝа*, посветен е цел број од списанието *Сѝрремеж (Тенденцс, Прилеп, бр. 5-6, 2008)*.

Ги препеала, од руски јазик, големиот фински еп *Калевала*, првиот дел (пролог и петте пеења за митолошките цареви) од персискиот еп *Шахнаме* на Фирдоуси и песните за боговите од староисландскиот еп *Сѝѝара Еда*.

За препевот на *Калевала* ги добила наградата "Григор Прличев" за 2000 година од Друштвото на преведувачите на РМ и почесно признание од Интернационалното друштво "Калеваласеура" од Република Финска. За препевот на *Сѝѝара Еда* уште еднаш е наградена од Друштвото на преведувачите на РМ со наградата "Григор Прличев" за 2009 година.

Објавила три романи за млади: *Лавиринѝ* (Скопје, 1992); *Рок видри* (Скопје, 1993); *Скалила во зеленилоѝо* (Скопје, 1994).

Го приредила изборот приказни од духовното наследство на Македонците, Албанците, Власите, Србите, Турците и Ромите во Македонија: *50 ѝриказни од земѝаѝа Македониѝа* (Скопје, 2000) на македонски и на албански јазик.

Објавила неколку книги поетски препеви и прозни преводи: Ана Ахматова, Марина Цветаева: *Шейоѝ и ѝаѝѝнеж* (поезија); избор руски бајки: *Царчеѝо и сивиоѝ волк*; Симон Симоновиќ: *Градски живоѝ* (поезија); Ненад Величковиќ, *Конакчиѝ* (роман); Александар Рашиќ, *Песни*; Петко Братинов, *Вкусиоѝ на ѝеѝелѝа* (поетски избор, заедно со Санде Стојчевски); избор од народното лирско и епско творештво на Албанците: *Среде море бела ружа* (заедно со Санде Стојчевски и Џабир Ахмети); Александер Навроцки, *Клада за уѝре* (заедно со Бранко Цветкоски и др.), голем број песни, есеи и раскази на современи бугарски, босански, српски и хрватски автори во македонската периодика.